

1 Korin

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwın kəm iəfak mın ikın Korin Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 1 Korin

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwın kəm pah? Təmətə tatuwın kəm niməfak rəha Korin.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Korin in taon asol kit. Ikın əh, netəmim tepət kotos rəhalat kago o nol-salim-inən, kən netəmim tepət kotuwa məmə okotos-nəmtin. Netəmim neen kotuwa e nego, neen kotaliwək əm. In taon kit təwir pik e profens rəha Akaea, itəm tətətig e nəptən asol u Kris. Məto taon u, narmı nat mın kəmotər lan, kən nolən rat mın tepət e taon əh. Niməfak rəha Korin, Iaihlua mın kotepət lan. Pol təmətuoun niməfak u e nian rəha naliwəkən itəm tatol kəiu lan. Məto roiu əh, nəratən asol mın neen tınatig e niməfak. Netəmim neen koatol nolən rat mın, kən neen koatos nətəligən mın itəm kəsotətuatipən. Kəmotətapəh o Pol o natimnat mın neen itəm ilat kəsotitun wirən, kən in təmətə naoa u tətəu-pən ətuatip əm rəhalat nətəligən. Kən təmətə naoa u məmə otəg-ətuatip-in nolən rat mın itəm ilat neen kəmoatol.

?Təmətə naoa u o naka? Niməfak rəha Korin in tətətig e taon kit itəm nolən rat mın rafin təmərıoah wir lan. Nolən rat mın neen kəmotuwa imə e niməfak. Pol təmətə naoa u məmə otən-ıarəp nolən rat mın itəm tətətig e niməfak, ne nəratən pısın mın

neen min. In tāmən kəm ilat mēmə okotahro min nulan motəkəike kitəlig-pa min o Uhg̃in, kən nolən naka u tətuatip itəm etəmim otol okəmə in etəmim rəha Iesu.

Pol tāmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, itəm Uhg̃in təmaun-in kən mitəpun e nəwian mēmə io aposol rəha Kristo Iesu, iatəte naoa u itimlau piətət Sostenes. ² Naoa u tatimnə kəm itəmat niməfak rəha Uhg̃in əpəh Korin, itəmat itəm Uhg̃in təmələhəu kalin mēmə rəhan min e Kristo Iesu, kən təmaun-in itəmat mēmə rəhan min, itəmat min netəm e ikin min rafin itəm koatəfak kəm Iərəməərə rəhatat Iesu Kristo itəm in Iərəməərə rəhatat rafin. ³ Pəs Uhg̃in Tata rəhatat ne Iərəməərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwirən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol tāmənwiwi Uhg̃in e nəfakən

⁴ Nian rafin iatən kəm Uhg̃in mēmə nīkik tagien otəmat mətə-inu təmawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat e Kristo Iesu. ⁵ Təmawte-in rəhan nəwirən u tepət kəm itəmat e nolən min rafin, e nasituən o nən-iarəpən ne nitunən nəghatən rəhan. ⁶ Təmöl nəhlan mətə-inu, nəmotəplan mēmə nām-nusən e Kristo in nīpahrienən. ⁷ Tol nəhlan, nian nəkoatətul matip moatəsahgin nuwamən rəha Iərəməərə rəhatat Iesu Kristo, Uhg̃in tatosipinə kəm itəmat rəhan nəsanənən e Narmin o nolən wək rəhan, nəsanənən rafin min əh itəm kotətuatip o nəmegəhən rəhatəmat. ⁸ Kən in otol itəmat nəkoatətul əskasik mətəarus-pən nām-nun nian mēmə okəsehm-pənən nolən rat kit etəmat e Nian rəha Iərəməərə rəhatat Iesu Kristo, itəm

tatuwa min lan. ⁹ Kən Uhg̃in otol nat u kəm itəmat məto-inu nian rafin in tatol rəhan nəghatən. In Uhg̃in itəm təmaun-in itəmat nakotuwa kitiaḥ itəmat Nətin Iesu Kristo u Iərəmərə rəhatat.

Netəminim rəha niməfak kəmotəhap ilat min

¹⁰ Iatətapəḥ əskasik otəmat, piak min ne winik min, e nərgi Iərəmərə Iesu Kristo, məmə itəmat rafin nakotətəlig-in itəmat min, məsotolən məmə nətəligən kit otuwa məhap itəmat, kən məto nakotuwa pahrien kol kitiaḥ e nətəligən ne nikin kitiaḥ.

¹¹ Piak min ne winik min, iatən nəhlan məto-inu netəminim neen rəha Kloē* kəmotən-iarəp kəm io məmə itəmat nakoatərgəhəu. ¹² Nipəti nəghatən itəm iatən tol nulan, itəmat neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Pol,” neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Apolos,” neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Pita,” neen min kotən məmə, “Itimat ekoatuarisig-in Kristo.” ¹³ ?Nikitəmat təht məmə nəkotitun nəhap-əhapən nulan Kristo? ?Nikitəmat təht məmə io Pol eməkul e nig kəməluau otəmat? ? O kəmol baptais etəmat neen e nərgi Pol?

¹⁴ Io iakən tagkiu kəm Uhg̃in məmə io eməsolən baptais etəmat kit, məto emol baptais əm e Krispas ne Kaeas. ¹⁵ Nikik tagien nəhlan məto-inu suah kit okol təsənən məmə kəmol baptais lan e nərgək. ¹⁶ Ei, emaluin, emol baptais min e Stefanas ne rəhan min. Uarisig e itəm əh, emaluin okəmə emol baptais min e suah kit o kəp. ¹⁷ Nipəti nəghatən

1:8: 1 Tes 3:13; 5:23   **1:9:** 1 Tes 5:24; 1 Jon 1:3   **1:10:** Fil 2:2

* **1:11:** Kloē in pətan kit itəm rəhan nautə tepət, kən netəminim koatisiai-in.   **1:12:** Wək 18:24-28; 1 Kor 3:4   **1:14:** Wək 18:8; Rom 16:23   **1:16:** 1 Kor 16:15

mīn u mēmā, Kristo tēsahl-ipamēn io mēmā ekol baptais e netāmim, mēto tēmahl-ipa io mēmā ekēn-iarēp əm namnusən təwīr. Kən esən-iarēp əmən e nītunən rəha etāmim mēto-inu, esolkeikeən mēmā nəghatən e nīmīsən rəha Kristo e nīg kəməluau in otoigoig.

¹⁸ Tol nəhlan mēto-inu, nəghatən e nīmīsən rəha Kristo in toigoig malməl o netəm u koatitəp suatip rəha nuwīnən e nīgəm asol, mēto o kitat itəm Uhgīn tatosmegəh kitat, in nəsanənən əm rəha Uhgīn.

¹⁹ Kən Naoa Rəha Uhgīn tatən mēmā, “Io ekərəkīn agīn nenatīgən rəha netəm kotenatīg, kən mahtosiġ-in nītunən rəha netəm kotitun pīk nat.”

²⁰ ? Netəm kotenatīg hiə? ? Iəgətun mīn rəha Lou hiə? ? Netāmim itəm kotitun wīr suatip rəha nəghatən hiə? Uhgīn təmol nenatīgən rəha nətueintən tīnuwa rəkīs nalməl əmən. ²¹ Tol nəhlan mēto-inu, e nenatīgən rəha Uhgīn, təmol mēmā netāmim rəha nətueintən okəsotītunən in e nenatīgən əm rəhalat. Mēto in təmol mēmā nəghatən alməl mīn rəhatimat otosmegəh netāmim itəm koatən nīpahrienən lan. ²² Noanol mīn rəha Isrel koatətapəh-in nat pīspīs mīn, kən Iaihlua mīn koategəs-in nenatīgən mēmā okotəplan Uhgīn, ²³ mēto kitat koatən-iarēp əm nīmīsən rəha Kristo e nīg kəməluau, kən nəghatən u in tahmen e kəpiel e suatip itəm tatol noanol mīn rəha Isrel koatəme, kən in tahmen e nalmələn kəm Iaihlua mīn. ²⁴ Mēto o netəm mīn un itəm Uhgīn təmaun-in ilat, noanol mīn rəha Isrel neen ne Iaihlua

---

1:18: Rom 1:16   **1:19:** Aes 29:14   **1:20:** Job 12:17; Aes 19:12; 33:18; 44:25   **1:21:** Mat 11:25   **1:23:** Rom 9:32; 1 Kor 2:14

mīn neen ilau kārən, Kristo in nāsānānən rəha Uhgīn ne nenatīgən rəhan. ²⁵ Tol nəhlan mətō-inu, nalmələn rəha Uhgīn in tenatīg taprəkis-in nenatīgən rafin rəha netəmim, kən nəpouən rəhan in tāsānən taprəkis-in nāsānānən rafin rəha netəmim.

²⁶ Piak mīn ne wīnik mīn, nikitəmat otəkəike məht məmə itəmat netəm ahro nian Uhgīn təmaun-in itəmat. Itəmat tepət nəsotenatīgən e nīganəmti netəmim, kən məsotosən nāsānānən, kən sənəmə itəmat nenəti netəm-iasol neen.

²⁷ Mətō Uhgīn tatitəpun nat alməl mīn e nətueintən məmə okotol aulis netəm kotenatīg, kən mītəpun nat əpou mīn e nətueintən məmə okotol aulis netəm kotəsānən. ²⁸ In təmitəpun natimnat itəm, e nətəlīgən rəha netəmim, ilat nat əpnapīn əm, ne itəm netəmim kəsotolkeike pīkən, ne natimnat itəm kotīkə. Kən təmitəpun natimnat mīn əh məmə in otol nat keike e nətəlīgən rəha netəmim, kəmotuwa nat əpnapīn əm elat. ²⁹ Təmol nəhlan məmə suah kit otəsəghat ausitən e nīganəmti Uhgīn.

³⁰ Mətō-inu e nəwīa Uhgīn, itəmat nəmotuwa kitīəh itəmat Kristo Iesu. Kən Kristo təmuwa o kitat məmə nenatīgən rəha Uhgīn, inəh e Kristo, Uhgīn təmol kitat kotətuatīp e nīganəmtīn, kən mələhəu kalīn kitat məmə rəhan mīn, kən mosmegəh kitat. ³¹ Tol nəhlan, tahmen e Naoa Rəha Uhgīn tatən, “Etəm itəm tatəghat ausit, otəghat ausit əm o nat itəm Iərəməərə təmol lan.”

2

¹ Piak mīn ne wīnik mīn. Nian emīmnə otəmat,

1:24: Kol 2:3

1:25: 2 Kor 13:4

1:26: Mat 11:25; Jem 2:5

1:29: Efes 2:9

1:30: Jer 23:5-6

1:31: Jer 9:24

eməsən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın e nəghatən itəm kotenatig ne nolən rəha etəmim itəm titun wir nəghatən. ² Kən nian emətatig kitat min itəmat, nıkık təskasik məmə esən-iarəp minən nat kit, məto Iesu Kristo əm, ne nımısən rəhan e nig kəluau. ³ Emuwa otəmat e nəpouən ne nəginən, kən matəgin mətasiəp-asiəp. ⁴ Kən nian emən-iarəp rəhak nəghatən e nammusən təwir, eməsənən e nenatigən rəha netəmim, ne nəghatən asol min itəm otiuw itəmat, məto nian eməghat, nəmotəplan nəsanənən rəha Uhgın ne wək rəha Narmın Rəha Uhgın. ⁵ Emol nəhlan məmə nahatətəən rəhatəmat otəsətul əmən e nenatigən rəha netəmim, məto in otətul e nəsanənən rəha Uhgın.

*Nenatigən rəha
Narmın Rəha Uhgın*

⁶ Məto in nıpahrienən məmə itimat ekotən-iarəp nəghatən tenatig kəm netəm itəm kınotəskasik rəkis e nəmegəhən rəhalat, məto sənəmə nenatigən rəha netəm u-roiu, o netəm koatərəməərə u-roiu, itəm ilat okotuwa nat əpnəpın min əm. ⁷ Kəp. Itimat ekoatəghat-in nenatigən rəha Uhgın aıpən itəm təmatəməhl anion, kən in nenatigən itəm təmatəhluaig, kən Uhgın təmol nalpəkəuən aıpən aıpən agın məmə, nenatigən əh, in otol nəwırən kəm kitat. ⁸ Nətem koatərəməərə e nəptən əh-roiu, ilat kınotəruru nalpəkəuən əh rəha Uhgın, məto okəmə ilat kınəmotıtun, ko kəsotətu-pərən İərəməərə rəha nəwırən rafın e nig kəməluau. ⁹ Məto Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Suah kit təsəplanən,

suah kit tāsətoən,
 suah kit tāsītunən
 nat naka itəm Uhgīn təmōl əpen-əpenə lan rəha
 netəm u kōtolkeike in,”

¹⁰ mətō Uhgīn təmōl əp nalpəkauən anion əh
 rəhan kəm kitat e Narmīn. Kən Narmīn titun
 natimnat rafin, kən mītun mīn natimnat rəha
 Uhgīn itəm etəmim kit okol tāsītunən. ¹¹ ? Tol
 nəhlan, etəmim pah titun nətəligən rəha etəmim
 kit, mətō narmīn əm? ? E nolən kitiah əm,
 etəmim pah titun nətəligən rəha Uhgīn, mətō
 Narmīn əm? ¹² Uhgīn təməsos-ipamən kəm ki-
 tat nətəligən rəha netəmim e nətueintən, mətō
 təmos-ipa Narmīn itəm tətisi-pən ron. In təmos-
 ipa kəm kitat məmə kitat okotītun nat naka itəm
 Uhgīn təmos-ipa əpnəpīn əm kəm kitat. ¹³ Inu
 nəghatən itəm itimat ioatən, kən nenatigən rəha
 netəmim təsəgətunən itimat e nəghatən mīn əh,
 mətō Narmīn Rəha Uhgīn təməgətun itimat, kən
 ekotən-iarəp natimnat pahrien rəha Narmīn Rəha
 Uhgīn e nəghatən mīn itəm təmisi-pən lan.

¹⁴ Etəmim itəm Narmīn Rəha Uhgīn tikə lan, okol
 təsosən natimnat itəm tətisi-pən e Narmīn Rəha
 Uhgīn mətō-inu ilat nat alməl mīn əm kəm in, kən
 okol in tāsītunən ilat mətō-inu Narmīn Rəha Uhgīn
 əm titun nasituən e netəmim o nitunən natimnat
 rəha Uhgīn. ¹⁵ Kitat itəm koatos Narmīn Rəha
 Uhgīn kotəplan motītun natimnat mīn əh, mətō
 netəm əpnəpīn, ko koatəplan məsotītun agīn-əhən
 kitat. ¹⁶ Tol nəhlan mətō-inu Naoa Rəha Uhgīn
 tatən məmə,
 “?Pah u titun nətəligən rəha Iərəməərə

məmə in otəgətun in?”

Məto kitat kotitun nətəligən rəha Kristo.

3

Nəhap-əhapən e niməfak

¹ Piak min ne winik min. Nian emətatiḡ kitat min itəmat, okol esəghatən kəm itəmat tahmen e netəmim itəm kinotəskasik rəkis e nəmegəhən rəhalat e Narmın Rəha Uhgın, kəp. Eməghat kəm itəmat tahmen məmə itəmat netəmim rəha nətueintən əm, kən eməghat kəm itəmat tahmen məmə itəmat nisualkələh əm e nəmegəhən wi rəhatəmat e Kristo. ² Nian emətəgətun itəmat, tahmen məmə emətagwən itəmat e melek əm, eməsos-ipinə nagwənən əskasik kəm itəmat məto-inu itəmat nəsotahmenən o nunən. Kən nıpahrienən, itəmat nəsotahmenən əh o nunən, ³ məto-inu nolən rəhatəmat tahmen əm e rəha netəmim rəha nətueintən. Tol nəhlan məto-inu itəmat nakoatetet itəmat min, kən moatərgəhəu, kən tahmen əm məmə itəmat netəmim rəha nətueintən əm u. Nəkotahmen e netəm əpnəpın min. ⁴ Nian suah kit otən məmə, “Io rəha Pol,” kən kit min tən məmə, “Io rəha Apolos,” nolən əh tatəgətun məmə itəmat netəm rəha nətueintən əm.

⁵ Otəplan-tu. ?Apolos in pah, kən Pol in pah? Itımlau e kuahmen əm e iolwək itəm emuasitu etəmat o nuwamən o Iesu. Itımlau etioal əm wək itəm lərəməre təmos-ipa pısın pısın kəm itımlau məmə ekioal. ⁶ Tahmen məmə io eməfe nıkutın nat, kən Apolos in tətəu e nəhau, məto Uhgın tatol

tatəwɪə. ⁷ Tol nəhlan, etəmim itəm tatəfe nat, o etəm tətəu e nəhau, in nat əpnapɪn əm, məto Uhgɪn pɪsɪn əm in nat keike itəm tatol natɪmnat koatəmegəh moatəwɪə. ⁸ Etəm tatəfe, ne etəm tətəu, katian əm o nat kitɪəh əm. Kən Uhgɪn otətou ilau kitɪəh kitɪəh e rəhalau wək pɪsɪn pɪsɪn mɪn. ⁹ Itɪmlau iolwək mil rəha Uhgɪn, kən itəmat nəkotahmen e nasumən rəha Uhgɪn, o nimə rəha Uhgɪn.

¹⁰ E nəwɪrən itəm Uhgɪn təmawte-in kəm io, emiləkɪn wɪr nelkɪ nimə tahmen e etəm tɪtun wɪr nɪləkɪnən nimə. Kən suah kit mɪn tatɪləkɪn nimə məsɪn. Məto ilat rafɪn okotəkəike moatehm wɪr wək rəhalat rəha nɪləkɪnən nimə, ¹¹ məto-inu okol suah kit təsɪləkɪnən nelkɪ nimə kit mɪn itəm tol pɪsɪn e inu itəm kɪnɪləkɪn rəkɪs. Kən nelkɪ nimə u in Iesu Kristo. ¹² Okəmə suah kit tɪləkɪn-pər rəhan nimə itəm nelkɪ nimə in Iesu Kristo, kən in tɪtun nɪləkɪnən e iaen u kol tatɪpɪt-ɪpɪt, o e silfa, o e kəpiel nəmtɪn tɪəkɪs, o e nɪg, o e nuwig, o e maniah. ¹³ Kən nian kit nətəmim okotəplan wək rəhan, məto-inu e nian Iesu tatuwa mɪn, rəhan wək otuwa e nəhag-əhagən. Rəhan wək okələhəu-pən e nɪgəm, kən nɪgəm otəgətun məmə rəhan wək təwɪr or tətət. ¹⁴ Okəmə nɪgəm təməsusən rəhan nimə, in otos rəhan nətəuən. ¹⁵ Məto okəmə nɪgəm təmus rəhan nimə, kən rəhan natɪmnat rafɪn təmɪkə. In əm, Uhgɪn otosmegəh, məto tahmen-ahmen əm e suah kit itəm taiu mətagɪm e nimə itəm nɪgəm tatus.

¹⁶ ?Nəkotɪtun o kəp məmə, itəmat un nimə rəha Uhgɪn, kən Narmɪn Rəha Uhgɪn tətətɪg etəmat?

3:6: Wək 18:4,11,27-28   **3:9:** Mat 16:27; Efes 2:20-22   **3:11:** Aes 28:16; 1 Pita 2:4-6   **3:13:** 1 Kor 4:5   **3:16:** 1 Kor 6:19; 2 Kor 6:16

17 Okəmә suah kit tərəkın nimә rəha Uhgın, kən Uhgın otərəkın in, mətō-inu nimә rəha Uhgın, in rəhan pisin әm. Kən nimә u rəha Uhgın, itəmat.

18 Təsəwirən mēmә suah kit tateiuә-in atıp in. Okəmә suah kit nıkin təht mēmә in tenatıg u-roiu e nıganəmti netəmin, in otəkəike muwa ialməl kit e nıganəmtilat mēmә in otuwa ienatıg pahrien.

19 Tol nəhlan mətō-inu nenatıgən rəha netəmin rəha nətueintən, in talməl pik e nıganəmti Uhgın. Tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən mēmә, “Uhgın tatol noanıkulu kit e nəghatən rəha suah kit itəm tatən mēmә in tenatıg wır, kən Uhgın taskəlım in.”

20 Kən Naoa Rəha Uhgın tatən min mēmә, “Iərəmərә titun mēmә, nətəligən rəha netəm kotenatıg, ilat nat əpnarın әm.” 21 Kən əsotənən mēmә itəmat rəha suah u o rəha suah əh mēmә onəkotiləs-ipər atıp itəmat ron. Uhgın tatos-ipən natımnat rafin rəhatəmat mēmә otasitu etəmat. 22 Pol, o Apolos, o Pita, o nətueintən, o nəmegəhən, o nımisən, o nian roiu, o nian itəm tatuwa, ilat rafin rəhatəmat mēmә Uhgın otol təwır kəm itəmat lan, 23 kən itəmat rəha Kristo, kən Kristo in rəha Uhgın.

4

Aposol min rəha Kristo

1 Tol nəhlan, netəmin okotəkəike motos itimat tahmen e iolwək min rəha Kristo itəm Uhgın təmələhəu-pən e nelmitimat mēmә itimat ekotol əp nalpəkauən anion rəha Uhgın. 2 Kən netəmin itəm koatehm natımnat rəha etəm-iasol kit, ilat kotəkəike motol rəhalat wək təwır mēmә nian

etəm-iasol tatəplan rəhalat wək, kən titun nahatətəən elat. ³ E io, in nat əpnapin əm okəmə itəmat, o netəm pişin neen kotən-iarəp nətəligən rəhalat e rəhak wək. Kən io atip esahmenən o nakilən rəhak wək. ⁴ E rəhak nətəligən, məmə emol əm nat itəm in təwir, məto nat u təsənən məmə io ekətuatip. Iərəməərə əm tətuatip o nakilən rəhak wək. ⁵ Tol nəhlan, sotautautən o nakilən natimnat. Nakoatəsahgin e nian Iərəməərə otuwa lan. In otəmki-pən e nəhag-əhagən natimnat itəm koatəhluaig e napinəpən, kən in otol-arəp nat naka tətatiğ e niki netəmim o nolən mīn rəhalat. E nian əh Uhgīn otənwiwi ilat kitiah kitiah.

⁶ Piak mīn ne winik mīn. Emən-ipinə nəghatən mīn əh kəm itəmat etimlau Apolos məmə itəmat onəkotos nitunən ikin, kən okəmə nakotos nipəti nəghatən mīn u, “Nəkotəkəike motol əm nəghatən mīn itəm kinəte rəkis,” kən nəsos-ipərən netəm-iasol neen motos-iahau neen. ⁷ ? Tahro? ? Itəmat ilis taprəkis-in netəmim mīn rafin? ?Itəmat nakoatos natimnat neen itəm Uhgīn təsos-ipinə kəm itəmat? !Kəp! ?Kən tahro nakoatəghat ausit o natimnat itəm Uhgīn təmos-ipinə kəm itəmat tahmen əm məmə itəmat əm nəmotol natimnat mīn əh?

⁸ Nikitəmat təhat məmə ninotos rafin rəkis natimnat rəha Uhgīn. Nikitəmat təhat məmə ninotos rafin rəkis nautə rəha Uhgīn. Nolən rəhatəmat tahmen məmə nəmotuwa kig mīn rəha Uhgīn, məto itimat ekotatiğ ləhau əm. !Məto kəp, sənəmə nipahrienən! !Nəman! Okəmə nipahrienən məmə itəmat nəmotuwa kig mīn rəha

4:2: Luk 12:42

4:5: 1 Kor 3:8

4:6: Rom 12:3

4:7: Rom

12:6

Uhgin, nikitimat otagien pik, kən okəmə tol nəhlan, itimat mīn ekotol kig kitat mīn itəmat. Məto təsolən mihin. ⁹ Itimat aposol mīn, məto nīkik təht məmə Uhgin təmələhəu itimat əpəh ləhau agin-əh, ioatatig tahmen e netəm itəm kəmakil rəkis məmə okotəkəike motimis. Nīkik təht nəhlan məto-inu tahmen məmə ekoatətul e niganəmti nagelo mīn ne netənim rafin məmə ilat okotəplan nolən rəha nīmīsən rəhatimat.* ¹⁰ !Netənim tepət koatən məmə itimat ialməl mīn o nərgi Kristo, məto nikitəmat təht məmə itəmat nakotenatig wir e Kristo! Məto sənəmə nīpahrienən. !Netənim tepət koatən məmə rəhatimat nepətən tikə, məto nakoatəghat ausit məmə rəhatəmat nepətən iahgin! Məto sənəmə nīpahrienən. Netənim tepət koatisiai-in itəmat, məto katən rat itimat.

¹¹ Məto, inu nīpahrienən. Mətoarus-pa roiu, nəumis tatus itimat, kən moatoaoo, kən ekoatuwin e natimnat kəmotəhap-əhap, kən netənim koatoh itimat, kən rəhatimat nīmə tikə. ¹² Itimat atip əm ioatol pik wək e nelmitimat. Nian okotən rat itimat, məto itimat ekotəfak o nəwirən olat. Nian netənim koatol nəratən kəm itimat, məto itimat ekotəpnəpīn əm. ¹³ Nian netənim koatən rat itimat, məto itimat ekoatəghat wir əm kəm

---

* **4:9:** Nian kig kit təmol win e nəluaginən, mīnatitəlig matit rəhan mopael mīn ne rəhan tikimīr mīn. Rəhan mopael mīn kotuarisig-in, kən tikimīr mīn kotuarisig-in ilat, kən netənim rafin kotitun məmə tikimīr mīn okotimis. Netənim kəmotol lafet kit, kən netənim rafin koatəplan tikimīr mīn atip koatoh ilat mīn, o kəm-naka koatol fait ilat nat iarupīn mīn tahmen e laion. Kən Pol tatən məmə in ne rəhan mīn netənim kotahmen e tikimīr mīn itəm okotimis, kən netənim rafin koatəplan. **4:11:** 2 Kor 11:23-27 **4:12:** Mat 5:44; 2 Tes 3:8

ilat. Mətoarus-pa roiu itimat ekotahmen e nuwitik rəha netəmim rafin, o namkimik rəha nətueintən rafin.

*Ilat okotəkəike kətəu-pən
nolən rəha Pol*

¹⁴ Esətəən nəghatən mīn u məmə ekol itəmat nakotaulis, məto məmə otəhgaiir etəmat, məto-inu itəmat nenətik mīn itəm ekolkeike itəmat. ¹⁵ Rəhatəmat iəgətun tēpət itəm okotəgətun itəmat e Kristo, kən okəm-naka ilat kotahmen əm e rəhatəmat tata kalin ten-taosan, məto rəhatəmat tata ətuatip kitiah əm, inu io, məto-inu e Kristo Iesu emuwa rəhatəmat tata ətuatip nian emən-iarəp namnusən təwir kəm itəmat aupən. ¹⁶ Tol nəhlan, ekətapəh əskasik otəmat məmə onəkotətəu-pa rəhak nolən mīn. ¹⁷ Məto-inu o nat u, etahl-ipinə nətik e Kristo u Timoti itəm iakolkeike. In tətaiu əskasik e Iərəməərə. In otən mīn kəm itəmat suatip rəha nəmegəhən rəhak e Kristo Iesu itəm tatətəu-pən natimnat itəm iatəgətun e niməfak mīn rafin ikin mīn rafin.

¹⁸ Itəmat neen koatən məmə esimnə mīnən, kən motausit pik o rəhatəmat nepətən. ¹⁹ Məto otəsuwəhən, ekəike mīmənə məplan itəmat okəmə Iərəməərə tegəhan-in io. Kən ekəsəplan əmən nəghatən mīn itəm netəm iausit mīn koatən, məto ekəplan nəsanənən rəhalat. ²⁰ Məto-inu nərəməərəən rəha Uhgīn sənəmə in nat kit rəha nəghatən, məto in nat kit rəha nəsanənən. ²¹ ? Kən nakotolkeike naka? ?Ekimnə malis itəmat, o ekimnə e nolkeikeən ne narmin rəha nəmeiən?

5

Pian kit, rəhan nolən tərət aḡin

¹ Kəmən-iarəp kəm io məmə suah kit u e nikitəmat tətəkləh-in pətan kit, kən təmol e nolən tərət kit itəm taprəkis-in nolən rəha netəm kəsotəfakən, nat əpnəpən kəsotəfakən. In tətəkləh-in pətan wi rəha rəhan tata. ² !Kən itəmat nakotausit ron məmə təwir əm! Nəsotətoən tərət, məto onəkotəkəike motəto tərət o nolən əh, kən nəsotahl-iarəpən suah əh, məto onəkotəkəike motahl-iarəp itəm təmol nolən rat əh e nikitəmat.

³ Nat əpnəpən esatigən kitat min itəmat, məto e narmən etatig kitat min itəmat, kən tahmen əm okəmə kitat koatatig, enən rəkis e nərgi İərəməərə İesu məmə naka in tətuatip məmə kitat okotol e suah əh. ⁴ Nian nakotuwa kitəh, kən e narmən, etatig kitat min itəmat, kən nian nəsanənən rəha İərəməərə rəhatat İesu in əh-ikən kitat min, ⁵ kən otıləs-ipən suah u əh-roiu e nelmi Setan məmə otərəkin nıpətin, məto İərəməərə otosmegəh narmən nian in tatuwa min e namnun nian.

⁶ Rəhatəmat nausitən tərət. ?Nəkotitun o kəp məmə, is noan məsən əm tətəlapik apiəpiə flao itəm kəmətig? ⁷ Otərəkin rəkis is oas min rəhatəmat məmə itəmat flaoa wi itəm kəmətig u is tikə lan, kən nıpəhriənən itəmat nəkotahmen ətuatip e piret əh. Tol nəhlan məto-inu Kristo itəm in nəti sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən, təmimis rəkis tahmen e sakrifais o nolən rat min rəhatat. ⁸ Tol nəhlan, pəs kotol lafet əh, məto kəsotolən e is oas, itəm tahmen e nolən tərət min itəm netəmim kotolkeike

5:1: Lev 18:7-8; Dut 22:30

5:3: Kol 2:5

5:5: 1 Tim 1:20

5:6: Kal 5:9

5:7: Aes 53:7; 1 Pita 1:19

pik nolən kəm netəmim, ne nolən rat mīn rafin. Məto pəs kotoł lafet e Piret U Is Tikə Lan, tahmen e nolən rafin itəm kotoł nīpahrienən motətuatip.

⁹ Eməte rəkis naoa kəm itəmat məmə nəsoțan kələhən itəmat netəm koatəkləh-in pətan.

¹⁰ Esən-iəhauən məmə nəsoțanən itəmat netəm kəsotəfakən, nat əpnəpīn nolən rəhalat toł min-nulan: ilat koatəkləh-in pətan, ilat naumis, ilat iakləh mīn e neiuəən, kən ilat koatəfak kəm narmī nat mīn. Okəmə nəsoțanən itəmat mīn ilat, kən nəkotəkəike motiet ikīn-u e nətueintən.

¹¹ Məto nīpəti naoa itəm eməte kəm itəmat məmə onəsoțan kələhən itəmat suah kit itəm tatən məmə in piatəmat kit, məto in tətəkləh-in pətan, o in tətaumis, o in tatəfak kəm narmī nat mīn, o in tatən rat netəmim, o in tətəpīs nian tepət, o in tətəkləh-in e neiuəiuəən. Əsoțolən nat kit itəmat mīn ilat, nat əpnəpīn in nat əkəku əm tahmen e nəkotəgwən kitīəh.

¹² Sənəmə in rəhak kit wək məmə ekakil netəm kəsotəfakən. Məto in wək rəhatəmat məmə onəkotakil nolən rəha netəmim əpəh e nīməfak itəm koatol təfagə e nolən mīn u. ¹³ Uhgīn otakil netəm İaihlua mīn, məto Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Otəhl-iarəp e nīkitəmat etəm tatol nolən rat.”

6

Nolən rəha niuw-iarəpən itəm

¹ Nian okəmə itəmat kəiu kuəhai ilau mīn, in toł naulisən məmə otīləs muwīn kəm netəm kəsotəfakən məmə okotiūw-iarəp ilau motakil

---

5:8: Dut 16:3   **5:11:** 2 Tes 3:6; Taet 3:10   **5:13:** Dut 13:5; 17:7

rəhalau nərgəhəuən. Məto nəkotəkəike motiləs motuwīn kəm iəfak mīn. ² ?Nəkotitun o kəp məmə iəfak mīn, ilat okotakil netəmim e nətueintən? ? Kən okəmə itəmat onəkotakil netəmim e nətueintən, kən tahro nikitəmat təht məmə nəsotahmenən o nakilən rəhatəmat nolən əlkələh mīn? ³ ?Nəkotitun o kəp məmə, kitat okotakil nagelo mīn? !Kən natimnat mīn rəha nətueintən, ilat kotimətig əm o nakilən! ⁴ ?Kən tol nəhlan, okəmə nakoatərgəhəu o nətəligən mīn neen, tahro nakoatuwīn o netəm ihluə məmə ilat okotakil nərgəhəuən rəhatəmat? Ilat kəsotosən nisiiian rəha niməfak məto-inu ilat kəsotahmenən məmə okotakil nat asol mīn neen tahmen e kitat. ⁵ Iatən nəhlan məmə nakotaulis lan. ?Tahro? ?Itəmat kit tikə itəm tenatig məmə in titun nələhəuən nənən mīn əh? ⁶ !Məto kəp! Itəmat piak mīn nakoatuwīn o netəm ihluə məmə ilat okotakil rəhatəmat nərgəhəuən mīn. Kəsi.

⁷ Itəmat nakoatuwīn o suah kit məmə otakil rəhatəmat nərgəhəuən. Inu tatəgətun məmə nəmotəmkakiəh e suatip rəha Uhgīn e nəmegəhən rəhatəmat. ?Tahro? Okəmə suah kit tatol tərət kəm ik, təwīr məmə nakaluin əm. Okəmə tateiuə-in ik mətakləh-in ik, aluin mīn əm. ⁸ Məto kəp. Itəmat piatəmat mīn əm, məto itəmat atip nəkoatol tərət kəm itəmat mīn, kən moateiuə-in itəmat mīn motakləh kəm itəmat mīn.

⁹ ?Nəkotitun o kəp məmə, netəm koatol nərətən, okol kəsotuwīnən e nərəmərəən rəha Uhgīn? Əsotətəlig-inən neiueiuəən. Inu nīpahrienən məmə netəm koatakləh-in pətan, ne netəm koatəfak kəm narmi nat mīn, ne nəman itəm kīnotol marit rəkis koatakləh-in pətan, ne nəman itəm koatit

atip ilat m̄in, ¹⁰ ne iakl̄ah m̄in, ne naumis m̄in, ne net̄am koatap̄is e wain, ne net̄am koat̄aghat rat e n̄argi net̄amim, ne net̄am koateiūa motakl̄ah k̄am net̄amim, ilat okol k̄asotuw̄in̄an e n̄ar̄am̄ar̄aen r̄aha Uhḡin. ¹¹ K̄an it̄amat neen, n̄amoatol n̄ahl̄an. M̄ato, Narm̄in R̄aha Uhḡin r̄ahatat t̄amaf̄al it̄amat, m̄al̄eh̄au kal̄in it̄amat m̄am̄a r̄ahan, mol it̄amat n̄akot̄atuatip e n̄igan̄amt̄in e n̄argi Īar̄am̄ar̄a Iesu Kristo.

Nol̄an r̄aha nakl̄ah-in̄an p̄atan in t̄afaḡa rat

¹² Net̄amim neen koat̄an m̄am̄a, “Nat̄imnat rafin t̄aw̄ir̄ am̄ m̄am̄a ekol.” M̄ato, s̄an̄am̄a ilat rafin kotasitu et̄amat. Suah kit tat̄an m̄in m̄am̄a, “Nat̄imnat rafin t̄aw̄ir̄ am̄ m̄am̄a ekol.” M̄ato, okol eseḡahan-in̄an m̄am̄a nat neen okot̄ar̄am̄ar̄a e r̄ahak n̄ameḡah̄an. ¹³ Net̄amim neen koat̄an m̄am̄a, “Nagw̄an̄an in nat t̄aw̄ir̄ r̄aha n̄arp̄it̄am, k̄an n̄arp̄it̄am in tolkeike nagw̄an̄an. K̄an tahmen̄ am̄, ok̄am̄a n̄ip̄at̄itat tolkeike p̄atan, k̄an nol̄an ah̄ r̄aha nit̄an p̄atan in t̄aw̄ir̄ am̄.” Nat mil̄ ah̄, nagw̄an̄an ne n̄arp̄it̄am, kūaw̄ir̄, nat ap̄nap̄in m̄am̄a Uhḡin otol namnun ilau k̄ar̄an. M̄ato Uhḡin t̄asosipam̄an n̄ip̄at̄itat m̄am̄a kot̄it̄ap̄ n̄ip̄itan. Uhḡin t̄amos-ipa n̄ip̄at̄itat m̄am̄a kot̄isiai-in̄ Īar̄am̄ar̄a lan, k̄an Īar̄am̄ar̄a in t̄ar̄am̄ar̄a e n̄ip̄at̄itat. ¹⁴ E r̄ahan n̄asan̄an̄an, Uhḡin t̄amosmeḡah̄ Īar̄am̄ar̄a e nim̄is̄an, k̄an in otosmeḡah̄ m̄in kitat.

¹⁵ ?N̄akot̄it̄un o k̄ap̄ m̄am̄a, n̄ip̄at̄it̄amat, ilat r̄aha Kristo p̄isin̄ am̄? ?K̄an n̄ikit̄amat t̄eht̄ m̄am̄a ekil̄as n̄ip̄at̄ik̄ it̄am in kit̄iah̄ ilau Kristo, k̄an mol k̄ioal

6:10: Kal 5:19-21; Efes 5:5; Nol̄ Ɖp̄an 22:15

6:11: Taet 3:3-7

6:12: 1 Kor 10:23

6:13: 1 Tes 4:3-5

6:14: Rom 8:11; 1 Kor

15:20; 2 Kor 4:14

kitiəh ilau pətan rəha suatip? !Kəp! Okol təsolən mihin. ¹⁶ ?Kən nəkotitun o kəp məmə, etəm tətan ilau pətan rəha suatip, ilau katuea kitieh əm e nipətin? Məto-inu nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgın tətən məmə, “İlau okuea nipətin kitieh əm.” ¹⁷ Məto etəm itəm tatol kitieh ilau İərəmərə, tatuwa kitieh ilau min e narmin.

¹⁸ Otagım rəkis otuwın isəu o nolən rəha nitəpən nipitan. Nolən rat rafın itəm suah kit tatol itəm tol pisin e itəm u, in təsərəkinən nipətin. Məto itəm u tətərəkin nipətin. ¹⁹ ?Nəkotitun o kəp məmə, nipətitəmat in nimə kit rəha Uhgın itəm Narmin Rəha Uhgın tətətig ikın, kən Uhgın təmosipinə Narmin kəm itəmat, mətatig etəmat? Kən itəmat sənəmə rəhatəmat atip u itəmat. ²⁰ Uhgın təmətou rəkis itəmat e nətouən itəm nəmtin tiəkis. Tol nəhlan, otisiai-in Uhgın e nolən min rəha nipətitəmat.

7

Nəghatən e marit

¹ Roiu ekən-ipinə nənən e naoa rəhatəmat itəm nəmotəte kəm io. Əwəh, in təwır məmə etəmim kit təsolən marit. ² Məto netəmim tepət itəm koatitəp pətan, tol nəhlan, təwır məmə etəmim otəkəike mos atip rəhan pətan, kən pətan tatos rəhan iərman. ³ İərman otəkəike man ilau rəhan pətan okəmə pətan tolkeike, kən pətan otəkəike man ilau rəhan iərman okəmə iərman tolkeike. ⁴ Pətan təsərəməərə atipən e nipətin, məto rəhan iərman tətərəməərə lan. Kən tahmen-ahmen əm e iərman,

---

6:15: Efes 5:30   **6:16:** Mat 19:5   **6:17:** Jon 17:21-23; Rom 8:9-11   **6:20:** 1 Kor 7:23; 1 Pita 1:18-19

in tāsəramərə atipən e nipətin, məto rəhan pətan tatəramərə lan. ⁵ Təsəwirən məmə pətan o iərman təgin o nipətin okəmə kit tolkeike. Məto okəmə ilau kərən kuegəhan məmə təwir əm okuəpəs o nəfakən o nian neen, kən təwir əm. Məto okueike muea min kitiah. Okəmə kəsioalən, kən Setan otehm suatip o nos-ipən-os-ipənen kəm ilau. Iatən nəhlan məto-inu itəmat rafin nəsotəskasikən. ⁶ Nəghatən əh məmə, “okuəpəs o nəfakən o nian neen,” in nətəligən əm rəhak, sənəmə lou kit. ⁷ E rəhak nətəligən, təwir məmə netənim rafin okəsotolən marit tahmen lak. Məto Uhgın tatol suatip pisin pisin min kəm kitat kitiah kitiah, kən tatol məmə neen koatol marit, kən neen koatan əm. ⁸ Kən iatən kəm netəm kəsotolən marit ne nəutahlimis min məmə, təwir məmə koatan əm məmə io ne. ⁹ Məto okəmə tiakis olat məmə okotaliwək e suatip ətuatip, kən təwir məmə okotəkəike motol marit pəs nikilat təsəht pikən.

¹⁰ Itəmat itəm nəmotol marit, ekən-ipinə nəghatən u kəm itəmat, sənəmə rəhak məto rəha İəramərə məmə, pətan otəsapəsən rəhan iərman. ¹¹ Məto okəmə in otol, kən təwir məmə otəsətəu-pən minən suah kit min, o okəmə tahro, titəlig-pən min əm o rəhan iərman. Kən iərman otəsapəsən rəhan pətan.

¹² Itəmat itəm rəhatəmat nəman o nipitan kəsotəfakən, inu rəhak əm nəghatən, sənəmə rəha İəramərə, məmə okəmə itəmat kit, rəhan pətan təsəfakən, məto tolkeike məmə ilau kətuatig, iərman otəsapəsən. ¹³ Kən okəmə itəmat kit, rəhan iərman təsəfakən, məto tolkeike məmə ilau

kətuatig, pətan otəsapəsən. ¹⁴ Otol nəhlan məto-inu nian pətan kit tatəfak, kən Uhgın tatələhəu kalin min rəhan iərman məmə rəha Uhgın. Kən nian iərman kit tatəfak, kən Uhgın tatələhəu kalin min rəhan pətan məmə rəha Uhgın. Okəmə təsolən nulan, kən rəhatəmat nisualkələh, ilat rəha nətueintən əm, məto tol nəhlan, Uhgın tatələhəu kalin ilat məmə rəhan min, məto-inu təmələhəu kalin rəkis tata ne mama.

¹⁵ Məto okəmə etəm təsəfakən tolkeike məmə otapəs rəhan pətan o iərman itəm tatəfak, egəhan in əm. Etəm tatəfak, iərman o pətan, Uhgın təsaskəlīmən ilat e marit əh. Məto, Uhgın təmaun-in itat məmə okotatig mətig e nəməlinuən. ¹⁶ Pətan, kəm-naka Uhgın otosmegəh rəham iərman e nolən təwır rəham. Kən iərman, kəm-naka Uhgın otosmegəh rəham pətan e nolən təwır rəham.

¹⁷ Məto in əm u, nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min itəm İərəmərə təmələhəu, kən təwır məmə nəkotatig əm lan. Inu rəhak nəghatən iatələhəu kəm niməfak min rafin.

¹⁸ Nian Uhgın təmaun-in suah kit, okəmə kəməhg-ipən in, kən otəsəhluaig-inən nəhg-ipənən itəm kəmollan. Kən nian Uhgın təmaun-in suah kit min, okəmə kəsəhg-ipənən, kən təwır məmə təsegəs-inən məmə okəhg-ipən. ¹⁹ In nat əpnəpin əm okəmə kəməhg-ipən suah kit o kəsəhg-ipənən. Nat keike məmə kitat kotətəu-pən əm nəghatən min rəha Uhgın. ²⁰ Nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min, kən təwır məmə nəkotatig əm elat.

7:15: Rom 14:19

7:16: 1 Pita 3:1

7:19: Rom 2:25; Kal 5:6;

6:15

²¹ ?Nian Uhgin tēmaun-in ik, ik slef əm kit? Nīkim tēsəht pīkən, mətō okəmə nəkitun nətəu-pənən suatip itəm kəmikis slef mīn lan, ətəu-pən əm. ²² Tol nəhlan mətō-inu etəm slef əm nian lərəmərə tēmaun-in, in etəm rəha lərəmərə itəm kəmikis rəkis, kən tahmen-ahmen əm, etəm itəm sənəmə slef kit nian lərəmərə tēmaun-in, in slef əm rəha Kristo. ²³ Uhgin tēmətou rəkis itəmat e nətouən itəm nəmtin tiəkis. Sotolən məmə itəmat nakotuwa slef mīn rəha netəmim. ²⁴ Piak mīn ne winik mīn, nian Uhgin tēmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pišin pišin mīn, kən təwir məmə nəkotatig əm elat itəmat Uhgin.

²⁵ Inu nəghatən kit rəhatəmat netəm wi itəm nəsolən marit. Esos ətuatipən nəghatən kit o lərəmərə, mətō iakən əm rəhak nətəligən. Mətō itəmat nəkotitun məmə rəhak nəghatən in nīpahrienən, mətō-inu lərəmərə təmasəkitun io. ²⁶ Mətō-inu o nəratən asol itəm nəkotatig lan, rəhak nətəligən tol min-nulan məmə, nəkotatig əm nulan nəkotatig mihin u-roiu. ²⁷ ?Tahro? ? Nəmol marit? Segəs-inən suatip o napəsən rəham pətan. ?Tahro? ?Nəsolən marit? Segəs-inən suatip o nosən rəham kit pətan. ²⁸ Mətō okəmə natol marit, nəsolən təfagə rat. Kən okəmə pətan wi tatol marit, in təsolən təfagə rat. Mətō netəm kəmotol marit, okotatig e nəratən tepət e rəhalat natigən, kən iakolkeike məmə nəsotuwīnən e nəratən mīn əh.

²⁹ Piak mīn ne winik mīn, inu nīpəti nəghatən rəhak. Natigən rəha netəmim e nətueintən in tinəkuəkīr əm. Kən roiu ne matuwīn, netəm kəmotol marit, okəsotətəlig-in pīkən nolən rəha

marit rəhalat. ³⁰ Kən okəmə suah kit tətəsək, təwır məmə otaliwək e nəmegəhən rəhan tahmen məmə təsasəkən. Kən okəmə suah kit nikin tagien, in otaliwək tahmen məmə nikin təsagienən. Kən okəmə suah kit tatos-nəmtin nat kit, təwır məmə nikin təht məmə sənəmə rəhan. ³¹ Kən təwır məmə netəmim itəm koatol bisnes e nətueintən, ilat okotətəlig-in məmə rəhalat bisnes in nat əpnəpın əm, məto-inu nətueintən ne nəwırən rəhan otəpanikə.

³² Iakolkeike məmə nikitəmat təsəht pikən nat kit rəha nətueintən u. Tol nəhlan, okəmə suah kit təsolən marit, nikin tatəht pik wək rəha İərəməərə məmə tahro nulan mol İərəməərə nikin tagien o wək itəm in tatol. ³³ Məto etəm təmol marit, nikin tatəht pik əm natimnat rəha nətueintən məmə otahro nulan mol niki rəhan pətan tagien, ³⁴ kən rəhan nətəligən tatuwın o nat kəiu, rəhan pətan ne wək rəha İərəməərə. Kən pətan itəm təsolən marit, o pətan wi, nikin tatəht pik wək rəha İərəməərə məmə tahro nulan in otətuakəm o İərəməərə e nıpətin ne narmın. Məto pətan itəm təmol marit, in tatətəlig-in pik əm natimnat rəha nətueintən məmə otahro nulan mol rəhan iərman nikin tagien.

³⁵ İatən-ipinə nəghatən mın u o nəwırən atıp rəhatəmat, sənəmə iatən-iaəhu itəmat, məto məmə nakotətəu-pən suatıp rəha nəmegəhən itəm tətuatıp, kən nikitəmat tatəht pik wək rəha İərəməərə.

³⁶ Məto okəmə iərman kit ne pətan wi kit, kinən-iaəkis məmə ilau okioal marit, kən iərman təmə okuəpəs pitən, məto roiu nikin təht məmə təsolən

nolən ətuatıp e pətan əh, kən okəmə pətan əh tətətig wır əm o nup mın neen, kən iərman nıkin təht məmə təike mol-tə marit e pətan əh, kən təwir əm, in titun nolən. In təsolən təfagə rat. Məto təwir məmə in otol marit. ³⁷ Kən okəmə kəiu mın nəhlan kioalkeike məmə okioal marit, məto iərman nıkin tinəht rəkis məmə okuəpəs marit, kən suah kit tikə itəm tatəkəike kəm in məmə in tapəs marit, məto iərman əm in tatərəmərə e nıkin, kən nıkin tinəht rəkis məmə otəsölən marit e pətan əh, suah əh, in mın tatol nolən ətuatıp. ³⁸ Tol nəhlan, iərman itəm tatol marit e pətan wi, in tatol ətuatıp, məto iərman itəm təsolən marit, in tatol təwir maprəkis.

³⁹ Pətan otəkəike mətatig ilau rəhan iərman e nian rafin, məto okəmə rəhan iərman tımis, in titun nolən marit e suah kit mın itəm in tolkeike, məto nat kitiəh əm, in təike mol marit e iərman kit itəm tatəfak kəm İərəmərə. ⁴⁰ Məto e rəhak nətəligən, okəmə in tətətig əm nəhlan məsolən marit, kən nıkin otagien taprəkis-in okəmə in tatol marit. Kən nıki k təht məmə Narmın Rəha Uhgın tətətig mın lak mos-ipa nəghatən əh kəm io.

8

Nagwənən itəm katol sakrifais lan kəm narmı nat mın

¹ Kən roi u, iakəghat e nagwənən mın itəm katol-pən sakrifais lan kəm narmı nat mın. Kitat kotitun məmə, “kitat rafin koatos nitunən.” “Nitunən” in nat kit itəm suah kit tətəusit ron, məto nolkeikeən tatiləkin matiləs-ipər etəmin. ² Okəmə suah kit nıkin təht məmə in titun pik nat, məto in təsitunən

əh natimnat itəm in otəkəike mītun. ³ Məto etəmim itəm tolkeike Uhgın, Uhgın titun in.

⁴ ? Kən tahro e nagwənən mın itəm katol-pən sakrifais lan kəm narmi nat mın? Kitat kotitun məmə narmi nat in nat əpnapın əm kit e nətueintən, kən uhgın əlkələh mın kotikə, məto Uhgın kitiəh əm. ⁵ Katən məmə, “uhgın əlkələh” mın ne “iərəməərə əlkələh” mın tepət əh-ikin. Inu neiuəən əm. Məto nıpahrienən netəmim neen koatəfak kəm ilat. Məto nat əpnapın okəmə uhgın əlkələh mın əh-ikin, əpəh e neai o əpəh ləhau e nətueintən, ⁶ məto o kitat, Uhgın kitiəh əm, Tata Uhgın. Natimnat rafın təmiş-pən lan, kən təmos-ıpa nəmegəhən kəm kitat məmə kitat okotol nəwian. Kən İərəməərə kitiəh əm, İesu Kristo, kən Uhgın təmol natimnat rafın agın e Kristo, kən e Kristo kitat koatəmegəh.

⁷ Məto sənəmə netəmim rafın kotitun nəghatən u. Aupən, netəmim neen kəmotəfak kəm narmi nat mın nian rafın. Məto roiu, nian koatun mit itəm kəmol sakrifais lan kəm narmi nat, nıkilat təht məmə koatəfak kəm uhgın əlkələh mın pahrien. Kən ilat koatəto məmə koatol təfagə rat məto-inu nıkilat təsəskasikən. ⁸ Məto nagwənən təsolən kitat kotuwa iuəhkir o Uhgın. Okəmə kəsotunən mit əh, o kotun mit əh, nətəligən rəha Uhgın kəm kitat in tahmen əm.

⁹ Təwır əm, nəkotitun nətəu-pənən suatıp itəm nakotolkeike, məto oatəto itəmat. Sotolən nat kit itəm nakotolkeike məto in otol məmə piatəmat kit o winitəmat kit itəm nıkin təsəskasikən təme

e rəhan nəmegəhən. ¹⁰ Ekən nəhlan məto-inu okəmə suah kit itəm nikin təsəskasikən, tatehm itəmat itəm nakoatos nitunən əh, kən nakotuwin e nimə rəha narmi nat min məmə nakotagwən, kən tahro? Kəm-naka rəhatəmat nolən otuwpən rəhan nətəligən, kən in min otuwin mun mit itəm kəmotol sakrifais lan kəm narmi nat min, kən in tatol təfagə rat kit. ¹¹ Kən nitunən itəm nikitəmat təht məmə nakoatos, in tatərinkin etəm nikin təsəskasikən. Məto in piatat kit itəm Kristo təmimis ron. ¹² Nian nəkoatol nolən rat e itəmat kit e nolən əh, matərinkin nikin təsəskasikən, kən nəkoatol təfagə rat e Kristo. ¹³ Tol nəhlan, okəmə nat kit itəm iatun tol piak tatəme e rəhan nəmegəhən, kən təwir məmə esun minən mit nian kit ne məmə otəsəməən e rəhan nəmegəhən.

9

Pol təmuhalpin nəghatən itəm katətu-pən lan

¹ ? Nikitəmat təht məmə ekıtun nolən nat naka itəm iakolkeike, o kəp? !Əwəh! ? Io aposol kit, o kəp? !Əwəh! ? Eməplan Iesu İərəməərə rəhatat e niganəmtək, o kəp? !Əwəh! ? Itəmat u noa rəhak wək e İərəməərə, o kəp? !Əwəh!

² Okəmə netəmim neen koatən məmə sənəmə io aposol, məto nıpahrienən, itəmat nəsoıtun nənən nəhlan, məto-inu nəmegəhən rəhatəmat e İərəməərə tatəgətun məmə io aposol kit.

³ Ekuhalpin nəghatən rəha netəmim neen itəm koatən məmə io sənəmə aposol kit. ⁴ ? Nian ki-tat aposol min koatəpəh otəmat o nagwənən ne

8:9: Rom 14:13-15; Kal 5:13

8:11: Rom 14:15,20

8:13:

Rom 14:21

9:1: Wək 22:17-18; 26:16; 1 Kor 15:8-9

9:2: 2

Kor 3:2-3

nat okənīm ne, in ətuatip o kəp? Əwəh, itəmat nəkotitun. ⁵ Aposol mīn neen, ne pia Iərəmərə mīn, ne Pita,* rəhalat nīpitan itəm koatəfak koatuarisig-in ilat nian ilat kotaliwək moatol wək rəha Iərəmərə. ?In tətuatip məmə kitat kotol tahmenahmen əm, o kəp? Əwəh, itəmat nəkotitun. ⁶ ? O nikitəmat təht məmə io əm ne Panapas, itimlau pişin əm ekuəkəike mioal atip wək o natigən rəhatimlau?

⁷ Otətəlig-in-tu, tol nəhlan. ?Pah tatol mopael mətə təsolkeikəən məmə katətou in lan? ?O, pah tətəsum məsunən nagwənən lan? ?O, pah tətəgwən nat megəh mīn məsunən əh kit ne?

⁸ ?Nikitəmat təht məmə natimnat mīn itəm iatəghat-in, koatisi-pən əm o nətəligən rəha netəmim? !Kəp! Lou tatən nat kitəh əm. ⁹ Kəmətə e Lou rəha Moses məmə, “Nian nakotasig kau motuwa məmə otol wək mewig-ewig e wit, sotəlisən nohlin pəs ton nīmismisi wit neen.”† ?Təhro? ?Niki Uhgīn tatəht əm kau mīn, ¹⁰ o nīkin tatəht mīn kitat? Əwəh, kəmos-ipa lou u o rəhatat nəwīrən, mətə-inu netəm itəm kotaupən motəfə nat e nasumən, ne netəm koatuarisig motəulək ikīn, ilat rafin nətəligən rəhalat kitəh əm məmə okotos nagwənən e nasumən u. ¹¹ E wək mīn rəhatimat, tahmen əm məmə emotasum kit məmə itəmat nəkotəgwən ikīn, inu nagwənən rəha narmitəmat. ?Kən təhro, tiəkis otəmat məmə nakotos-ipa nagwənən neen rəha nīpətin kəm

---

9:4: Luk 10:8 * **9:5:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, ‘Kefas’ itəm in nərgīn kit mīn rəha Pita † **9:9:** wit: Əplan e tiksonari.
9:9: Dut 25:4; 1 Tim 5:18 **9:10:** 2 Tim 2:6

itimat? ¹² Netəm pişin neen kotitun nətapəh-inən nagwənən otəmat, kən in tətuatip əm, məto ilat koatol wək rəha Uhgın. ?Kən tahro e itimat? ! Nətapəhən rəhatimat in tətuatip agin!

Məto itimat esətölən kəm itəmat məmə itimat ekotitun mihin nolən. Məto itimat ekotol natimnat rafin itəm ekotitun nolən, nat əpnəpin in tiəkis, məmə esotahtosig-inən namnusən təwir rəha Kristo. ¹³ ?Nəkotitun o kəp məmə, netəmim itəm koatol wək e Nimə Rəha Uhgın, koatos nigilat ikin nagwənən? Kən netəmim itəm koatol wək e olta, ikin katol sakrifais ikin, koatos nigilat ikin nagwənən. ¹⁴ E suatip kitiəh əm, İərəmərə təmən məmə, netəmim itəm koatən-iarəp namnusən təwir, rəhalat natimnat o natigən otəkəike mişi-pən ikin.

¹⁵ Məto esətapəh-inən kəm itəmat o nat naka itəm tətuatip əm kən ekitun nətapəh-inən. Eməsəteən naoa u məmə itəmat nəkotol natimnat min neen əh kəm io. İatausit məşin məmə iatən-iarəp namnusən təwir kəsətouən io lan. Kən esolkeike agin-əhən məmə ekətəu-pən suatip pişin. Nimişən in təwir taprəkis-in suatip pişin.

¹⁶ Məto esausitən məmə iatən-iarəp namnusən təwir məto-inu, ekəike mən-iarəp. !Kəsi, nahməən asol otuwa ron io okəmə esən-iarəpən namnusən təwir! ¹⁷ Okəmə iatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın məto-inu iakolkeike mol nulan, kən tətuatip məmə ekos nətouən lan. Məto in Uhgın əm itəm təmitəpun io məmə ekol wək u, kən tol nəhlan, ekəike mol. ¹⁸ ?Kən rəhak nətouən in naka? In

əm u, məmə nian ekən-iarəp namnusən təwīr, ekən-iarəp əpnapīn əm, məsosən nətouən lan, kən tol nəhlan esətapəhən o nat kit, nat əpnapīn in tətuatip məmə ekol.

¹⁹ Suah kit təsərəməərəən lak, məto io emos-iahau atip io məmə io slef əm rəha netəmim rafin məmə ekiuw-pa tepət kotuwa o Kristo. ²⁰ Nian emətan itimat netəm Isrel, emuwa mahmen e netəm Isrel məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. Kən nat əpnapīn Lou təsərəməərəən lak, nian emətan itimat netəm koatətəu-pən Lou, emuwa mahmen elat, məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. ²¹ Nian emətan itimat netəm kəsotətəu-pənən Lou, emuwa mahmen elat. Məto esəra kinən lou rəha Uhgīn, kəp. Lou rəha Kristo tatərəməərə lak. Emol nəhlan məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. ²² Nian emətan itimat netəm rəhalat nahatətəən təsəskasikən, emuwa mahmen elat məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. Emuwa mahmen e netəmim rafin məmə e nolən mīn rafin ekiuw-pa neen kotuwa o Kristo. ²³ Iatol nəhlan o namnusən təwīr məmə io mīn ekos natimnat wīr mīn rəhan.

²⁴ ?Nəkotitun o kəp məmə, e nāiuən, netəmim rafin koataiu, məto kitiah əm tatol win? Kən təwīr məmə nakotaiu e nolən rəha nāiuən itəm nakotalkut pīk məmə onəkotol win. ²⁵ Netəmim itəm kotolkeike məmə kotuwīn e nāiuən, kotətuakəm əskasik o rəhalat nāiuən. Koatol məmə okotol win e nat kit itəm otəpanikə, məto kitat koatol məmə kitat okotol win e nat kit itəm tətatiḡ lilin. ²⁶ Tol nəhlan, tahmen e nāiuən, esaiu əpnapīnən, kən tahmen e boksig, esəht-

---

9:20: Wək 21:20-26

9:22: 2 Kor 11:29

9:25: Fil 3:14; 2

Tim 2:4-5; 4:7-8

arəpənən tahmen e etəmim tatəht magoagəp.
²⁷ !Kəp! Iatətuakəm kəm nīpətīk məmə otuwa
 rəhak slef. Iatol nəhlan məmə, nian emən-iarəp
 namnusən təwīr kəm netəmim tepət rəkis məmə
 ilat okotuwa e naiuən əh, kən iō ekəsuwamən
 mahmen e etəmim itəm təmətəgəhl lou rəha naiuən
 kən kərakin e naiuən.

10

Pol təmən-iarəp nolən rəha netəm Isrel aupən

¹ Piak mīn ne wīnīk mīn, iakolkeike məmə
 nəkotitun məmə nian tīpītīmat mīn kəmotiet Ijip,
 ilat rafin, mal napuə təmətəgəhl olat, kən ilat rafin
 kəmotuwīn-pən itəhəi u katən məmə Nītəhəi Asiə.

² Kən e mal napuə ne nītəhəi, Uhgīn təmōl baptais
 elat rafin məmə okotuwa netəmim rəha Moses.

³ Kən ilat rafin kəmotun nagwənən kitiəh əm itəm
 təmisi-pən e Narmīn Rəha Uhgīn, ⁴ kən motənīm
 nəhau kitiəh əm itəm təmisi-pən e Narmīn Rəha
 Uhgīn, mətō-inu kəmotənīm nəhau e kəpiel rəha
 Narmīn Rəha Uhgīn itəm təmətan ilat mīn ilat,
 kən kəpiel əh in Kristo. ⁵ Nat əpnapīn ilat kəmotol
 nəhlan, mətō Uhgīn nīkin təməsagienən olat tepət,
 kən ilat tepət kəmotīmīs əpəh ikīn pīsīn pīsīn mīn
 taruən-aruən ikīn.

⁶ Kən Uhgīn təmegəhan-in natīmnat mīn əh
 məmə ilat nəmtətin mīn məmə otəhgaiir etat
 motəgətun itat, kən okəsotolən tīkīrilat motələhəu-
 pən rəhatat nətəligən e nolən rat mīn tahmen
 e itəm kəmotol aupən. ⁷ Əsotətəu-pənən nolən

9:27: Rom 8:13; 13:14   **10:1:** Eks 13:21-22   **10:1:** Eks 14:22

10:3: Jon 6:31; Eks 16:4,35   **10:4:** Eks 17:6; Nam 20:11   **10:5:**

Nam 14:29-30   **10:6:** Nam 11:4,34; 1 Kor 10:11

rəha nəfakən kəm narmi nat mīn tahmen elat neen kəmoatol aupən. Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Netəmim kəmotəpələh məmə okotagwən motənim, kən motətul məmə okotol danis u tiuw-pən ilat tərət ikīn.” ⁸ Tərət məmə kitat okotit anion nīpitan tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən ilat rafin tuente-tri-taosan kəmotimis e nian kitiah əm. ⁹ Tərət məmə kitat okotol natimnat itəm otiuw neməha rəha Iərəmərə* tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən sinek tus ilat kotimis. ¹⁰ Tərət məmə nakotən nīkali Uhgīn tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən nagelo rəha nīmīsən tohamnu ilat.

¹¹ Kən Uhgīn təmegəhan-in natimnat mīn əh məmə otuwa e nəmegəhən rəhalat, məmə ilat nəmtətin mīn, kən kəmətə ilat məmə okotəhgaiir etat motəgətun itat, itəm koatətig roiu məmə namnun nian tatuwa iuəhkīr. ¹² Kən okəmə nīkitəmat təht məmə nakotətul əskasik, oatəto wīr itəmat, mətə-inu itəmat mīn nəkotitun nəmēən e nolən rat mīn əh. ¹³ Nos-ipən-os-ipənən itəm tatuwa e nəmegəhən rəhatəmat tahmen əm e itəm katol mihin e netəmim rafin. Mətə nian rafin, Uhgīn tatol rəhan nəghatən, kən otəsegəhan-inən nos-ipən-os-ipənən otuwa e nəmegəhən rəhatəmat məmə in təskasik maprəkis-in nəsanənən rəhatəmat. Mətə nian nos-ipən-os-ipənən tatuwa e nəmegəhən rəhatəmat, Uhgīn otol suatip kit məmə onəkotitun nosən nətulən

---

10:7: Eks 32:4,6,19   **10:8:** Nam 25:1-9   * **10:9:** Tatəghat o nolən rəha netəmim itəm koatol nolən rat kit, kən nolən rat kit mīn, tatuwīn matuwīn məmə okotəplan okəmə Uhgīn otol nalpīnən o kəp.   **10:9:** Eks 17:2   **10:9:** Nam 21:5,6   **10:10:** Nam 16:41-50; 17:5,10

rəhatəmat, məmə nat əh otəsiuw-pənən itəmat e nərətən.

Narmi nat min ne iəfak min

¹⁴ Tol nəhlan rəhak min, otagim rəkis e nolən rəha nəfakən kəm narmi nat min. ¹⁵ Itəmat netəm kotenatig, kən otakil atip nəghatən rəhak məmə in təwir o tərət. ¹⁶ Nian kitat kotagwen e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, kən motən kəm Uhgın məmə nikitat tagien o nənimən, kən moatənim nənimən əh, tahmen məmə kitat koatuwa moatol kitiah kitat Kristo e nitan. ?Iatən pahrien, o kəp? Kən nian kitat koatun pıret itəm kotəmkas katoor, kitat koatuwa kitiah kitat Kristo. ?Iatən pahrien, o kəp? ¹⁷ Kitat u netənim tepət, məto kotahmen e nıpətın kitiah əm, məto-inu pıret kitiah əm, kən kitat rafin koatun əm pıret əh.

¹⁸ Nikitəmat tətəht nolən rəha netəm Isrel. Nian etəm tatol sakrifais kəm Uhgın, kən netənim neen koatun mit itəm kəmol sakrifais lan, tahmen əm məmə ilat rafin kəmotuwa kitiah ilat Uhgın e sakrifais əh. ?Inu nıpahrienən, o kəp? Əwəh, in nıpahrienən.

¹⁹ ?Naka nıpəti rəhak nəghatən min? ?Tahro? ?Iakatən məmə mit itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat min nəsanənən əh-ikin rəhalat, o kəp? Kəp. ?O tahro? ?Iakatən məmə narmi nat min, ilat uhgın əlkələh min neen, o kəp? Kəp. ²⁰ Məto iakatən məmə nian netənim koatol sakrifais kəm narmi nat min, koatol kəm iərmis min, kəsotolən kəm Uhgın. Kən esolkeikeən məmə nakotuwa kitiah itəmat iərmis min. ²¹ Okol nəsuwınən mun

10:16: Mat 26:26-28   **10:17:** Rom 12:5   **10:18:** Lev 7:6

10:19: 1 Kor 8:4   **10:20:** Dut 32:17; Nol Əpən 9:20

p̄iret ne wain e Nagw̄ənən Rəha Nəmtət̄in Rəha Iesu, kən mat̄ig muw̄in m̄in e niməfak rəha narmi nat m̄in mun sakrifais ne wain rəha iərm̄is m̄in ilat netəm koatəfak lan. ²² ?Tahro? ?Nəkoatol məm̄ə Iəram̄ərə otetet itəmat tahmen e netəm Is-rel? ?Nikitəmat təht məm̄ə nəsanənən rəhatat tepət maprəkis-in rəha Uhḡin?

²³ Itəmat nakoatən məm̄ə, “Təw̄ir əm məm̄ə ekol nat̄imnat rafin itəm iakolkeike.” Məto io ekən məm̄ə, sənəm̄ə ilat rafin koatasitu etəmat. Itəmat nakoatən məm̄ə, “Təw̄ir əm məm̄ə ekol nat̄imnat rafin itəm iakolkeike.” Məto io ekən məm̄ə sənəm̄ə ilat rafin itəm koatasitu e nəmegəhən rəhatəmat. ²⁴ Təsəw̄irən məm̄ə itəmat kit tategəs-in at̄ip rəhan nəw̄irən, məto tatəkəike megəs-in m̄in rəha netəmim m̄in neen.

²⁵ Otun əm mit rafin itəm katol-salim-in e maket, kən məsətəpəh-inən nəghatən lan məm̄ə kəm̄ol sakrifais lan kəm narmi nat m̄in, o kəp. Kən nikitəmat təsəht p̄ikən. ²⁶ Nolən əh təw̄ir əm məto-inu Naoa Rəha Uhḡin tatən məm̄ə, “Nətueintən ne nat̄imnat rafin əh-ikin, ilat rəha Iəram̄ərə.”

²⁷ Kən okəm̄ə etəm təsəfakən kit tətəpəh-in ik məm̄ə nakuw̄in e rəhan nimə muagw̄ən, kən nikim tagien məm̄ə onəkuw̄in, un əm nagw̄ənən naka itəm tatos-ip̄inə, məsətəpəhən məm̄ə kəm̄ol sakrifais lan kəm narmi nat m̄in o kəp. Nikim təsəht p̄ikən. ²⁸ Məto okəm̄ə kit tən-ip̄inə kəm ik məm̄ə, “Kəm̄ol sakrifais e mit u kəm narmi nat m̄in,” kən təw̄ir məm̄ə nəsunən. Nikim otətəht suah əh, ne nətəligən rəhan. ²⁹ Sənəm̄ə nat tərət ron ik, məto

---

10:21: 2 Kor 6:15-16

10:22: Dut 32:21

10:23: 1 Kor 6:12

10:24: Rom 15:1-2

10:26: Sam 24:1

10:28: 1 Kor 8:7

in nat tərət e nətəligən rəhan əm. ?Məto təhro nətəligən rəha suah kit mīn otakil rəhak nolən itəm iakolkeike məmə ekol, kən mahtosiġ-in io məmə esolən nat kit? ³⁰ ?Okəmə iatən kəm Uhgīn məmə nīkik tagien o nagwənən, təhro okən rat io o nat kit itəm emən rəkis kəm Uhgīn məmə nīkik tagien lan?

³¹ Nəukəti nəghatən rafin əh tol nəhlan, nat naka itəm onəkol, o nakagwən, o nakənim, nəkəike mol ilat rafin e nolən itəm otıləs-ipər nərgi Uhgīn lan.

³² Solən məmə suah kit təme e rəhan nəmegəhən, okəmə in noanol rəha Isrel, o Iaihlua, o suah kit e niməfak rəha Uhgīn. ³³ Otol nolən əh təhmen e nolən rəhak itəm iatalkut məmə ekol nīki netəmim rafin kotagien e nolən mīn rafin. İatol nəhlan məto-inu esegəs-in atipən rəhak nəwīrən, məto rəha netəmim tepət, məmə Uhgīn otosmegəh ilat.

11

¹ Otasgəwīn io təhmen məmə io iatasgəwīn Kristo.

Nolən rəha nəfakən

² İatənwiwi itəmat məto-inu nəsotaluinən io e natimnat rafin itəm emol kən məgətun, kən naskəlīmən nəgətunən mīn təhmen əm məmə eməgətun itəmat lan.

³ Məto iakolkeike məmə itəmat rafin nəkotitun məmə rəhn-kapə netəmim rafin in Kristo itəm tərəmərə elat, kən rəhn-kapə pətan in rəhan İərman itəm tərəmərə lan, kən rəhn-kapə Kristo in Uhgīn itəm tərəmərə lan. ⁴ Suah kit tatol aulis

10:30: 1 Tim 4:4

10:31: Kol 3:17

10:32: Rom 14:13

10:33: 1 Kor 9:20-22

11:1: 1 Kor 4:16

11:3: Jen 3:16; Efes

Kristo okəmə təfətəin rəhn-kapə nian in tatəghat kəm Uhgīn e nəfakən o tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in. ⁵ Məto pətan tatol aulis rəhan iərman okəmə təsəfətəinən rəhn-kapə nian in tatəghat kəm Uhgīn e nəfakən o tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in. Nolən əh tahmen əm məmə təmak rəhn-kapə.* ⁶ !Okəmə pətan kit təsotolkeikeən məmə otəfətəin rəhn-kapə nəhlan, təwīr məmə otəte əm noanun! Məto okəmə in tətəulis o nəteən noanun, o nakən rəhn-kapə, kən təwīr məmə otəfətəin rəhn-kapə. ⁷ Təwīr məmə suah kit təsəfətəinən rəhn-kapə məto-inu nian Uhgīn təmol etəmim, etəmim təmos narmi Uhgīn, kən matol-arəp nəwīrən rəha Uhgīn; məto pətan tatol-arəp nəwīrən rəha iərman rəhan. ⁸ Tol nəhlan məto-inu iərman təsisi-pənən e pətan, məto pətan təmisi-pən e iərman, ⁹ kən Uhgīn təməsolən iərman məmə in iasitu rəha pətan, məto təmol pətan məmə in iasitu rəha iərman. ¹⁰ Tol nəhlan, pətan otəkəike məfətəin rəhn-kapə itəm tatəgətun məmə tətisiəi-in rəhan iərman məto-inu nagelo mīn koatəplan.

¹¹ Məto o kitat u kəmotuwa kitəh kitat Iərəmərə, pətan təsatig atipən e iərman, kən iərman mīn təsatig atipən e pətan, ¹² məto-inu pətan təmisi-pən e iərman, kən tahmen mīn əm, iərman, pətan təmīləs. Məto natimnat rafin təmisi-pən o Uhgīn.

¹³ Otakil atip nat u məmə otətəuatip məmə pətan

---

* **11:5:** Okəmə pətan kit təmak rəhn-kapə, in nat kit rəha naulisən. Netəmim neen koatən məmə in nəmtətīn kit məmə katol nalpīnən kit kəm in, kən netəmim neen koatən məmə in nəmtətīn kit məmə in pətan rəha nausitən. **11:7:** Jen 1:26-27 **11:9:** Jen 2:18-23

itəm tatəfak kəm Uhgïn təsəfətainən rəhn-kapə, o kəp. ¹⁴ Netəmim rafin kotitun məmə iərman itəm noanun kaifəməh, tatol aulis in. ¹⁵ Məto okəmə pətan kit noanun kaifəməh, nikin tagien lan kən katisiai-in in lan, məto-inu noanun əh Uhgïn təmos-ipən məmə otəfətain rəhn-kapə. ¹⁶ Məto okəmə suah kit tolkeike məmə otəghat o nat əh, kən iaten nəhlan məmə nolən kit mïn tikə e itəm u, kən niməfak pisin pisin mïn rafin koatol tahmen-ahmen əm.

Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu

¹⁷ E nəghatən mïn itəm ekən kəm itəmat əh-roiu, oesənwiwiən itəmat məto-inu nəpələh-kələhən rəhatəmat təsasituən, məto tatərəkïn əm itəmat. ¹⁸ Emaupən məto məmə nian nakoatuəfimïn itəmat mïn məmə nakotəfak, kən moatəhap-əhap itəmat mïn. Kən nīkik təht məmə o nəghatən mïn əh, neen nīpahrienən, ¹⁹ məto-inu nəhap-əhapən mïn otəkəike motuwa məmə okəplan ətuatip məmə pah tatəfak pahrien.

²⁰ !Nian nakoatuəfimïn itəmat mïn, nakoatən məmə nakoatun Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, məto otəplan-tu nolən u rəhatəmat! Sənəmə Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, ²¹ məto-inu nian nakotagwən, itəmat kitiah kitiah koatəkəike əm kəsəsağginən ilat mïn neen. Kit nəumis tatus əh, kit tinapis rəkis. ²² ?Rəhatəmat latuənu tikə məmə nakotaupən motagwən ikin? ?O itəmat nəstisiai-inən niməfak rəha Uhgïn, kən moatol aulis ian-rat mïn? ?Kən ekən məmə naka kəm itəmat? ?Ekənwiwi itəmat o nolən əh? !Kəp, tiəkis ağin-əh!

²³ Mæto-inu, emægætun rækis itəmat nəgætunən itəm təmisi-pən o Iərəmərə. E lapin əh uarisig kegəhan-in-pən e nelmi tikimər min, in təmos piret, ²⁴ kən mən kəm Uhgın tagkiu ron, kən məmkas, kən məmə, “Inu nıpətik itəm otitəgıt otəmat. Otol mihin kən nikitəmat tatəht io.” ²⁵ E nolən kitiah əm, nian kinotəgwən rækis, in tos kap wain mən məmə, “Kap wain u in nəniəkisən wi rəha nəsituən itəm tatuwa e nitak. Otol mihin nian rafin nakoatənim, nikitəmat tatəht io.” ²⁶ O nat əh, nian rafin nakotun piret u, o nakotənim kap wain u, onəkotəkəike motən-iarəp nimisən rəha Iərəmərə mətəarus titəlig-pa min.

²⁷ Tol nəhlan, etəmim pah itəm tatun piret o tatənim kap wain u rəha Iərəmərə e nolən kit itəm təsətuatipən, in tatol təfagə o nərəkinən nıpətın ne nita Iərəmərə. ²⁸ Etəmim otəkəike makil rəhan nəmegəhən pitən, uarisig təpanun piret ne mənım kap wain, ²⁹ mətə-inu etəmim itəm tatun matənim, mətə nikin təsəht wirən nıpəti Iərəmərə, nunən ne nənimən itəm in tatol tatiuw-pa atip əm nalpınən kəm in. ³⁰ Mətə o nat əh, itəmat tepət nakotəpou matimıs, kən itəmat neen kinotimıs rækis. ³¹ Mətə okəmə kitat kotakil atip nolən min rəhatat, Iərəmərə təsakilən kitat mol nalpınən kəm kitat. ³² Nian Iərəmərə takil kitat mol nalpınən kəm kitat, in tatol məmə kitat okotətuatip, məmə nian in otakil netəmim e nətueintən mən nalpınən rəhalat məmə okotimıs, kən kitat okəsotosən nalpınən əh kitat min ilat.

11:25: Eks 24:6-8; Hip 8:8-13   **11:26:** Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20   **11:27:** Hip 10:29   **11:32:** Hip 12:5-6

³³ Tol nəhlən piak mīn ne wīnik mīn, nian nakotuwa kitiah məmə nakotagwən, otəsaḡin itəmat mīn. ³⁴ Okəmə suah kit nəumis nus, təwīr məmə otagwən iman ikin latuənu, məmə nian nakoatuəfimin, Uḡin otəsos-ipənən nalpinən kəm itəmat o nolən mīn əh rəhatəmat. Nian ekimnə, oekos-ipinə suatip e natimnat pişin neen mīn itəm nakoatətapəh ron.

12

Nəsanənən pişin pişin mīn rəha Narmīn Rəha Uḡin

¹ Piak mīn ne wīnik mīn, pəs ekəḡhat e nəsanənən pişin pişin mīn rəha Narmīn Rəha Uḡin itəm tatos-ipa kəm kitat, məto-inu iakolkeike məmə itəmat nəkotəkəike motitun. ² Itəmat nəkotitun məmə aupən, nian nəməsotəfakən kəm Uḡin, katiuw-pən rəhatəmat nətəliḡən katit itəmat e suatip o nəfakən kəm narmi nat mīn itəm kəsotəḡhatən. ³ Tol nəhlən, ekən kəm itəmat məmə suah kit tikə itəm tatəḡhat e nəsanənən rəha Narmīn Rəha Uḡin matən rat Iesu, kən suah kit mīn okol təsənən məmə, “Iesu in Iərəməərə,” məto Narmīn Rəha Uḡin, in əm tol etəmim tatən.

⁴ Nəsanənən pişin pişin mīn rəha Narmīn Rəha Uḡin itəm tatos-ipa kəm kitat, məto koatisi-pən e Narmīn Rəha Uḡin kitiah əm. ⁵ Kitat koatol wək pişin pişin tepət, məto Iərəməərə kitiah əm itəm koatol wək rəhan. ⁶ Kitat koatol wək e nolən pişin pişin tepət, məto in Uḡin kitiah əm itəm tatol wək e

nəmegəhən rəha netəmim rafin məmə ilat okoatol wək mīn əh rafin.

⁷ Kən Narmin Rəha Uhgın tatos-ipa rəhan nəsanənən pisin pisin mīn kəm kitat kitiah kitiah məmə kitat okotasitu etat rafin. ⁸ O suah kit, Narmin tatos-ipən nəghatən rəha nenatigən. Kən kit mīn, Narmin kitiah əm tatos-ipən nəghatən rəha nītunən nat. ⁹ Kən kit mīn, Narmin kitiah əm tatos-ipən nahatətəən. Kən kit mīn, Narmin kitiah əh tatos-ipən nəsanənən o nol-wirən nīmīsən. ¹⁰ Kən kit mīn, tatos-ipən nəsanənən o nolən nat pispis mīn. Kən kit mīn, tatos-ipən nəghatən mīn itəm Uhgın tatos-ipa. Kən kit mīn, tatos-ipən nəsanənən o nakilən narmin pisin pisin mīn. Kən kit mīn, tatos-ipən nəsanənən rəha nənən nəghatən ik pisin mīn.* Kən kit mīn əh, tatos-ipən nəsanənən o nənən nīptəti nəghatən ik pisin mīn əh. ¹¹ Nəsanənən mīn əh ilat rafin, koatisi-pən əm e Narmin kitiah əm, kən tatos-ipa kəm kitat kitiah kitiah e suatip mīn itəm in əm tolkeike.

¹² Nīpəti etəmim in kitiah əm, məto nolın-olın tēpət; kən nat əpnapın nolın-olın pisin pisin mīn, ilat koatilpın e nīpətin kitiah əm. Kən tol nəhlan, tahmen-amen əm e Kristo. ¹³ Kitat neen, kitat noanol mīn rəha Isrel, kitat neen Iaihlua mīn, neen slef mīn əm, neen sənəmə slef mīn, məto Narmin Rəha Uhgın kitiah əm təmöl baptais e kitat rafin agın-əh məmə, kəmotuwa nīpəti Kristo kitiah əm, kən kitat kəmos Narmin Rəha Uhgın u kitiah əm.

---

* **12:10:** Nəsanənən rəha nənən nəghatən ik pisin mīn, tatəghat-in nəghatən mīn itəm suah kit təsitunən. Əplan-tu 1 Kor 13:1, ne Wək 2:4. **12:11:** 1 Kor 7:7 **12:12:** 1 Kor 10:17 **12:13:** Kal 3:28

14 Otətəlig-in, nīpəti etəmim kəməsolən nolın kitiah əm, məto nolın tepət. 15 Okəmə nelkin tatən məmə, “Sənəmə io nelmin, kən tol nəhlan, sənəmə io noli nīpətin kit,” kən nəghatən rəhan təsolən məmə nelkin in sənəmə nolın nīpətin məsin. 16 Kən okəmə matəlgin tən məmə, “Sənəmə io niganəmtin, kən tol nəhlan, sənəmə io noli nīpətin kit,” kən nəghatən rəhan təsolən məmə matəlgin in sənəmə noli nīpətin məsin. 17 ?Okəmə nīpətin in niganəmtin rafin əm, kən otahro məto nat? ?Kən okəmə nīpətin in matəlgin rafin əm, kən otahro məto nəmiəwın nat? 18 Məto kəp, Uhgın təmoor nolın-olın nīpətin ilat rafin itəm in tolkeike məmə ilat okotol mihin. 19 ?Okəmə ilat rafin nolın kitiah əm, kən nīpətin pəhruən ikın? 20 Məto nīpahrienən, nolın-olın tepət, məto nīpətin kitiah əm.

21 Niganəmtin okol təsənən kəm nelmin məmə, “Io ekapəs ik, io enahmen rəkis.” Kən rəhn-kapə okol təsənən kəm nelkin mil məmə, “Io ekapəs itəmlau, io enahmen rəkis.” 22 Təsolən nəhlan. Nolın-olın nīpətıtət itəm nikitat təht məmə ilat kotəpou agın, ilat nat keike o nīpətıtət. 23 Kən nolın-olın nīpətıtət itəm nikitat təht məmə ilat nat əpnarın əm, koatol nolən rəha nīsiaiın elat. Kən nolın-olın rəha naulisən, kitat koatehm wır ilat. 24 Məto nolın-olın nīpətıtət itəm təsolən naulisən, kitat kəsotolən nat agın elat. Məto Uhgın təmuəfimin nolın-olın nīpətıtət mın, kən matisiaiın nolın-olın mın itəm kitat koatehm-pən əm ilat. 25 Kən e nolən əh, nolın-olın nīpətıtət okəsotəhap-əhapən ilat mın, məto ilat okoatehm wır ilat mın rafin. 26 Okəmə nolın məsin tatəto nahməən, kən nolın mın ilat rafin okotəto nahməən ilat mın. Kən

okəmə nolın məsın katos-ipən nisiaiien kəm in, kən nolın mın rafin okotagien ilat mın.

²⁷ Nipəti nəghatən u məmə itəmat nipəti Kristo, kən itəmat rafin kitiəh kitiəh, itəmat nolın mın rəha nipəti Kristo. ²⁸ Kən e niməfak, Uhgın təmaupən mələhəu-pən aposol mın, kən uarisig un, ien mın, kən uarisig un, iəgətun mın. Kən təmələhəu-pən netəm koatol nat pispis, ne ilat itəm koatol-wir nimisən mın, kən netəm kotasitu e netəmim, kən netəm kotenatig itəm kotasitu o nənən rəha niməfak, kən netəm koatəghat e nəghatən ikın pisin mın. ²⁹ ?Netəmim rafin aposol mın? ? O netəmim rafin ien mın? ?O netəmim rafin iəgətun mın? ?O netəmim rafin nol nat pispis? ³⁰ ?O netəmim rafin koatol-wir nimisən mın? ?O netəmim rafin koatəghat e nəghatən ik pisin mın? ?O netəmim rafin koatən-iarəp nipəti nəghatən ik pisin mın? Kəp, təsolən nəhlan. ³¹ Məto təwir məmə nakotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhatəmat o nosən nəsanənən pisin pisin mın itəm Narmın Rəha Uhgın tatos-ipa, ilat mın əh itəm kotəwir agın.

Məto roiu ekən-ipinə suatip wir agın-əh.

13

Nolkeikeən

¹ Okəmə iatəghat e nəghatən rəha netəm ik pisin mın, o nəghatən rəha nagelo mın, məto esosən nolkeikeən e nıkkik, iatəghat pik əm tahmen e suah kit itəm tatoh nuwigı dram, o tatoh əpnapın əm bel. ² Okəmə iatos nəsanənən itəm Narmın Rəha Uhgın tatos-ipa o nən-iarəpən nəghatən mın itəm

Uhg̃in tatos-IPA, m̃ato esos̃an nolkeikẽan e ñikik, io nat əp̃nap̃in əm. K̃ən ok̃əm̃ə ek̃itun nat anion rafin ne ñituñən rafin, m̃ato esos̃an nolkeikẽan e ñikik, io nat əp̃nap̃in əm. K̃ən ok̃əm̃ə r̃əhak nahat̃ət̃əən t̃əskas̃ik m̃əm̃ə otol ñitot kit tiet, m̃ato esos̃an nolkeikẽan e ñikik, io nat əp̃nap̃in əm. ³Ok̃əm̃ə ek̃əm̃ki-p̃ən rafin r̃əhak natim̃nat k̃əm̃ ian-rat m̃in, o ekeg̃əhan-in ñip̃ət̃ik m̃əm̃ə ñig̃əm̃ otus, m̃ato esos̃an nolkeikẽan e ñikik, esol̃ən win e nat kit.

⁴ Nol̃ən r̃əha nolkeikẽan tol nulan: suah kit r̃əhan ñət̃əlig̃ən t̃əf̃əm̃əh, k̃ən matol t̃əw̃ir k̃əm̃ net̃əm̃im, k̃ən m̃əs̃ət̃əhak̃ən e net̃əm̃im, k̃ən m̃əs̃os-IP̃ər at̃ip̃ən, k̃ən m̃əs̃ausit p̃ik̃ən, ⁵ k̃ən m̃əs̃ol-p̃əñən net̃əm̃im, m̃əs̃alkut̃ən o ñərp̃in, k̃ən ñikin t̃əsah̃m̃ə ũəhaĩən, k̃ən t̃əsask̃əl̃im-ĩək̃is̃ən e ñikin ñərat̃ən it̃əm̃ suah kit tatol lan. ⁶ K̃ən ñikin t̃əsag̃ieñən o nol̃ən rat m̃in, m̃ato ñikin tag̃ien əm o nol̃ən w̃ir m̃in r̃əha ñip̃ah̃rieñən. ⁷ Nol̃ən r̃əha nokeikẽan tol nulan: nat əp̃nap̃in suat̃ip̃ r̃əha suah kit tĩək̃is̃, m̃ato nian rafin suah əh tat̃ət̃əu-p̃ən əm, m̃əs̃əhl̃mañən r̃əhan nahat̃ət̃əən nian kit, k̃ən nian rafin tat̃əl̃əh̃əu-p̃ən əsk̃as̃ik r̃əhan ñət̃əlig̃ən e Uhg̃in, r̃əhan nahat̃ət̃əən tat̃ət̃ul əm nulan e nian r̃əha ñərat̃ən.

⁸ Nol̃ən r̃əha nolkeikẽan namnun tik̃ə. M̃ato r̃əha ñən-iar̃əp̃ən ñəghat̃ən it̃əm̃ Uhg̃in tatos-IPA, ot̃əpañik̃ə. R̃əha ñəghat̃ən ik̃ p̃is̃in m̃in, okot̃əpañik̃ə. R̃əha ñituñən nat, ot̃əpañik̃ə. ⁹ Tol ñəhlan m̃ato-inu ñituñən r̃əhatat̃ noan m̃əs̃in əm, k̃ən koat̃ən-iar̃əp̃ ñəghat̃ən it̃əm̃ Uhg̃in tatos-IPA noan m̃əs̃in əm. ¹⁰ M̃ato nian Iesu Kristo otuwa

mīn mol ətuatip natimnat rafin, kən nəsanənən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatos-ipa roiu okotikə. ¹¹ Nian ematakəku, ematağhat tahmen e suakəku, kən nitunən rəhak tahmen e rəha suakəku, kən nolən rəha nətəligən rəhak tahmen e rəha suakəku. Məto nian emuwa mol etəm-iasol in io, emələhəu nolən mīn rəha suakəku e məntaak. ¹² Roiu, kitat koatəplan noan məsīn əm tahmen e suah kit itəm tateranəm e klas itəm toapoap. Məto e nian əh, kitat okotəplan əsas niğanəmti Uhgīn. Roiu, ekītun noan məsīn əm, məto e nian əh, epanitun əsas natimnat rafin, tahmen məmə Uhgīn titun mihin io əh-roiu.

¹³ Kən roiu, nolən miləhal u kisił kətəhalətul: nolən rəha nahatətən, nolən rəha nələhəu-pənən əskasik nətəligən e Uhgīn, ne nolən rəha nolkeikeən. Məto itəm təwir pik ağın eləhal, in nolən rəha nolkeikeən.

14

Nən-iarəpən nəghatən itəm Uhgīn tatos-ipa, ne nənən nəghatən ik pişin mīn

¹ Otalkut əskasik məmə nolkeikeən otərəməərə e nəmegəhən rəhatəmat, kən motalkut əskasik məmə onəkotos nəsanənən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatos-ipa, kən otalkut pik təhmin mīn o nəsanənən rəha nən-iarəpən nəghatən itəm Uhgīn tatos-ipa. ² Ekən nəhlan məto-inu itəmat kit itəm tatəghat e nəghatən ik pişin mīn, təsəghatən kəm netənim, məto tatəghat əm kəm Uhgīn. Pahrien, suah kit tikə itəm titun nəghatən itəm in tatən, məto in tatən-iarəp nəghatən anion mīn e Narmīn

Rəha Uhgın. ³ Məto netəmim rafin itəm kotən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, koatən kəm netəmim o niləkinən ilat, o niləs-ipərən nətəligən rəhalat, kən o nasituən mİLəs-ipər nİkilat. ⁴ Etəmim itəm tatəghat e nəghatən ik pİsın mın, tatiləkin atİp əm in, məto etəmim itəm tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, tatiləkin nİməfak. ⁵ İakolkeike məmə itəmat rafin aɡın-əh nakotəghat e nəghatən ik pİsın mın, məto təwİr pİk məmə nakotən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa. Etəmim itəm tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, in tətəsitə pİk e nİməfak taprəkİs-in etəmim itəm tatəghat e nəghatən ik pİsın mın mətoarus in tən nİpətİn məmə otİləkin nİməfak.

⁶ Pİak mın ne wİnİk mın. ?Okəmə İatuwa otəmat kən matəghat e nəghatən ik pİsın mın, təhro nulan İo İakəwİr otəmat okəmə esol-arəpən nəghatən neen itəm kəmoatəhluaİɡ aıpən, o esosən nİtunən neen, o nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, o nəghatən rəha nəɡətunən? ⁷ Otətəlig-in o natİmnat təhmen e nau itəm kətəhl, o kİta itəm katoh. Natİmnat mın əh kəsotəmegəhən, etəmim əm tatol İlat kotəgət. Məto okəmə kəsotəgət ətuatİpən, kən itəmat onəkotəruru məmə napuən naka İlat koatan. ⁸ Kən okəmə təwİ təsəgət ətuatİpən, kən netəmim okotəruru məmə kotəkəİke motol əpen-əpenə o nəluəɡİNən. ⁹ Məto təhmen əm etəmat. ?Okəmə noatəghat e nəghatən itəm netəmim kotəruru, təhro nulan okotİtun nİpətİ nəghatən nakoatən? İtəmat onəkotəghat əm kəm magoəgəp, məto netəmim kəsotosən nİpətİn. ¹⁰ Pəhrien məmə nəghatən mın tēpət e nətueİntən, məto İlat rafin nİpətİlat əh-İkİN. ¹¹ Kən okəmə esİtunən

nipəti nəghatən itəm suah kit tatən-ipa kəm io, io iapispis kəm in, kən in iapispis kəm io. ¹² Tahmen əm etəmat. Itəmat nakotolkeike nəsanənən mīn rəha Narmīn Rəha Uhgīn, kən tol nəhlan, otalkut məmə nakotiləkin niməfak e nəsanənən mīn itəm okotasitu pīk lan.

¹³ Məto-inu o nat əh, okəmə itəmat kit tatəghat e nəghatən ik pīsīn mīn, otəkəike məfak mīn məmə Uhgīn otos-ipən nipəti nəghatən u məmə otən-iarəp kəm niməfak. ¹⁴ Okəmə iatəfak e nəghatən ik pīsīn mīn, nīkik tatəfak məto nətəligən rəhak tatətul əpnarīn əm. ¹⁵ ?Kən ekahro? Ekəfak e nīkik, məto ekəfak mīn e nətəligən rəhak. Kən ekan napuən e nīkik, məto ekan mīn napuən e nətəligən rəhak. ¹⁶ ?Okəmə nakatənwiwi Uhgīn e nīkim e nəghatən pīsīn, tahro suah kit itəm təruru nəghatən u in otən “Əwəh” e rəham nəfakən, məto-inu in təruru nat itəm nakatən? ¹⁷ Kəm-naka natənwiwi wir Uhgīn, məto nəsiləkinən etəmim pīsīn kit mīn.

¹⁸ Iatən tagkiu kəm Uhgīn məmə iatəghat e nəghatən ik pīsīn mīn taprəkis-in itəmat rafīn. ¹⁹ Məto e niməfak, okəmə iatəgətun netəmim e nəghatən faif əm itəm kotitun, inu təwir aɡīn maprəkis-in məmə ekən nəghatən ten-taosan e nəghatən pīsīn itəm kinotəruru.

²⁰ Piak mīn ne wīnik mīn. Sotolən nətəligən rəhatəmat tahmen e nisualkələh. Təwir məmə nəkotahmen e nisualkələh itəm kotəruru əh nolən rat. Məto e nətəligən rəhatəmat, təwir məmə nakotimətə. ²¹ Kəmətə nəhlan e Lou rəha Moses məmə,

“Ekol mēmә netәм koatәghat e nәghatән ik pisin min okotән rәhak nәghatән kәм rәhak netәmim.

Kән ilat okotәto nәghatән min rәha iapispis min, Mәto nat әpnapin ilat okotәto nat әh itәм tol pisin, okol kәsotәtәlig-inән io.

Iәрәmәрә tatән mihin.”

²² Tol nәhlan, nәghatән ik pisin min, in nәmtәtin kit rәha netәmim itәм kәsotәfakән, sәnәmә nәmtәtin kit rәha iәfak min. Mәto nian suah kit tatән-iarәp nәghatән itәм Uhgин tatos-ipa, in rәha iәfak min, sәnәmә rәha netәм kәsotәfakән. ²³ ?Tol nәhlan, okәмә nimәfak apiәpiә tatuәfimin, kән netәmim rafin koatәghat e nәghatән ik pisin min, kән ilat neen itәм kәsotitunән, o netәм kәsotәfakән kotuwa imә, ilat okotән mēmә itәmat nakotalmәl, o kәp? ²⁴ Mәto okәмә etәм tәsәfakән kit, o etәм tәruru tuwa imә nian netәmim rafin koatән-iarәp nәghatән itәм Uhgин tatos-ipa, kән nәghatән rәhatәmat otek nikin, kән in otitun mēmә in iol tәfagә, kән nәghatән min әh otakil rәhan nolән, ²⁵ kән rәhan tәfagә min itәм koatәhluaig otuwa e nәhag-әhagән. O nat әh, in otiet morin e nisiiian matәfak kәм Uhgин, matән-iarәp mēmә, “!Itәmat pahrien Uhgин nakoatan!”

Nәlәhәu әtuatipән nolән rәha nәfakән

²⁶ Piak min ne winik min. Pәs iakән nipәti rәhak nәghatән min roiu. Nian itәmat rafin nako-tuwa kitiah e nuәfiminән o nәfakән, itәmat rafin kitiah kitiah rәhatәmat әh-ikin wәk o nolән, neen

koatan napuən, neen katəgətun ilat, neen koatol-arəp nəghatən neen itəm kəmoatəhluaig aupən, neen koatəghat e nəghatən ik pişin min, neen koatən niṗəti nəghatən min əh. Onəkotəkəike moatol natimnat min əh o niləkinən niməfak təkasiḱ.
²⁷ Okəmə netənim neen koatəghat e nəghatən pişin, kəiu o kəm-naka kişil əm okotəghat. Kit otən rəhan u, uarisig kit, kənu kit min tən rəhan, kən suah kit otəkəike mən niṗəti nəghatən min əh. ²⁸ Okəmə etənim tikə o nən-iarəpən niṗəti nəghatən min əh, etəm itəm otəghat e nəghatən pişin, otəkəike məsəghatən e niməfak, kən məghat anion kəm Uhgın.

²⁹ Təwir məmə ien kəiu o kişil okotəghat, kən netənim neen okotakil wir nəghatən koatən.
³⁰ Kən okəmə Uhgın tatol əp nəghatən kit itəm təmatəhluaig aupən tatuwa o suah kit itəm tatəpələh, təwir məmə etəm təmaupən matəghat otapəs nəghatən. ³¹ Tol nəhlan, itəmat itəm nakotən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, kit otaupən məghat, kənu kit min, u kit min məmə nakotəgətun netənim rafin, kiləs-ipər nətəligən rəhalat. ³² Sotaluinən məmə ien min koatərəməə e nikilat məmə kotitun nən-iarəpən nəghatən rəhalat e nian itəm in tətuatip o nənən, ³³ məto-inu Uhgın sənəmə in Uhgın rəha nolən nəruruən e nat, məto in Uhgın rəha nəməlinuən, tahmen e niməfak min rafin.

³⁴ Nian katəfak lan, niṗitan okəsotagətən, məto-inu təsətuatipən məmə okotəghat. Məto okotəkəike moatətəlig-in netəm-iasol rəha niməfak, tahmen

əm e itəm Lou tatən mihin. ³⁵ Okəmә kotalkeike mämә kotitun nat kit, okotəkәike kәtapәh o rәhalat nәman mīn әpәh latuәnu, mәto-inu tol naulisән mämә pәtan otәghat әpәh e nimәfak.

³⁶ ? Tahro? ? Nīkitәmat tәht mämә nәghatән rәha Uhgīn tәmaupән miet-arәpa otәmat? ? O nīkitәmat tәht mämә nәghatән rәha Uhgīn tәmuwa әm otәmat? ³⁷ Okәмә itәmat kit nīkin tәht mämә in ien kit, o Narmīn Rәha Uhgīn tәmos-ipән nәsanәнән kit kәм in, in otәkәike mән nīpahrienән e nәghatән itәм iatәte kәм itәmat mämә in nәwia Iәrәmәrә. ³⁸ Okәмә tapәs nәнән nīpahrienән e nәghatән u, in okәsән mīnән nīpahrienән e rәhan nәghatән.

³⁹ Tol nәhlan, piak mīn ne wīnik mīn, tәwīr mämә nakotalkeike mämә nakotән-iarәp nәghatән itәм Uhgīn tatos-ipa, kән mәsotәtlosig-inән nәнән nәghatән ik pīsīn mīn. ⁴⁰ Mәto e natimnat rafin agīn itәм nәkoatol e nәfakән, otol e nolән itәм in tәtuatip o nimәfak, motәtәu-pән wīr nolән rәha nәfakән.

15

Kristo tәmәmegәh mīn e nīmīsән

¹ Piak mīn ne wīnik mīn. Iakolkeike mämә ekән-iarәp mīn kәм itәmat namnusән tәwīr itәм ematән-iarәp kәм itәmat aupән, nәmotos e nīkitәmat, kән motos rәhatәmat ikīn nәtulән lan.

² Okәмә nakotaskәlim әskasik namnusән tәwīr әtuatip itәм io emән-iarәp kәм itәmat, Uhgīn otosmegәh itәmat lan. Mәto okәмә nakotapәs

nat ətuatıp, motahatətə e nəghatən pisin, kən nahatətən rəhatəmat in nat əpnapin əm.

³ Natımnat itəm io eməto, ilat nat keike, kən enən-ıpinə rəkis kəm itəmat məmə, Kristo təmimis o rəhatat nolən rat mın tahmen e Naoa Rəha Uhgın təmən rəkis mihin, ⁴kəmitənim, kən təmegəh mın e nımisən e nian itəm tatol kisil lan tahmen əm e Naoa Rəha Uhgın təmən rəkis mihin, ⁵ kən təmaupən miet-arəp o Pita, uarisig u, o rəhan netəm tuelef. ⁶ Uarisig lan, in təmiet-arəp mın o piətət mın taprəkis-in faif-hanrit e nian kitiaəh əm, u ilat tepət koatəmegəh əh, məto neen kinotimis rəkis. ⁷ Kən uarisig, tiet-arəpa o Jemes, kən o aposol mın rafin. ⁸ Kən uarisig elat rafin, in təmiet-arəpa mın ron io, nat əpnapin io ekahmen e suakəku itəm təsaiirən e nian ətuatıp rəhan.

⁹ Tol nəhlan, io ləhau agin e aposol mın rafin, kən esahmenən məmə netənim okotaun-in io məmə io aposol kit, məto-inu ematol nəratən kəm nıməfak rəha Uhgın aupən. ¹⁰ Məto e nəwırən itəm Uhgın təmawte-in kəm io, emuwa mahmen nulan roiu, kən nəwırən əh təsuwa əpnapinən məto noan əh-ikin. Nıpahrienən, emol wək taprəkis-in rafin aposol mın, məto sənəmə e rəhak əm nəsanənən, məto e nəwırən əm itəm Uhgın təmawte-in kəm io. ¹¹ Nat əpnapin io emən-iarəp, o ilat kəmotən-iarəp namnusən təwır kəm itəmat, məto nəghatən u inu itəm iatən-iarəp, namnusən təwır itəm nəmotən nıpahrienən lan.

15:3: Aes 53:5-12   **15:4:** Mat 12:40; Wək 2:24-32   **15:5:** Mat 28:16-17; Luk 24:34   **15:7:** Wək 1:3-4   **15:8:** Wək 9:3-6
15:9: Efes 3:8; 1 Tim 1:15   **15:10:** 2 Kor 11:23

Nāmegāhān e nīmīsān rāha netām kāmōtīmīs

¹² ? Māto okāmā kāmātān-iarāp māmā Kristo tāmāmegāh mīn e nīmīsān, kēn tahro itāmat neen nakoatān māmā netām kāmōtīmīs okol kāsōtāmegāh mīnān? ¹³ Māto okāmā nāghatān rāhatāmat in nīpahrienān, māmā netām kāmōtīmīs kāsōtāmegāh mīnān, kēn okol Kristo mīn tāsāmegāhān e nīmīsān. ¹⁴ Kēn okāmā Kristo tāsāmegāhān e nīmīsān, kēn wāk rāhatīmat o nān-iarāpān namnusān tēwīr, in nat āpnāpīn ām, tahmen mīn ām e nahatātān rāhatāmat. ¹⁵ Nat kit mīn nāhlan, okāmā Kristo tāsāmegāhān e nīmīsān, itīmat emoateiuā e Uhgīn māto-inu emotān-iarāp māmā Uhgīn tāmōsmegāh Kristo e nīmīsān. Māto okāmā netām kāmōtīmīs ko kāsōtāmegāh mīnān e nīmīsān, kēn okol Uhgīn tāsōsmegāhān Kristo e nīmīsān. ¹⁶ Māto-inu okāmā netām kāmōtīmīs ko kāsōtāmegāh mīnān e nīmīsān, kēn okol Kristo tāsāmegāh mīnān e nīmīsān. ¹⁷ Kēn okāmā Kristo tāsāmegāh mīnān e nīmīsān, kēn nahatātān rāhatāmat nīpātīn tīkā, kēn itāmat noatātīg āh e tāfagā rat mīn. ¹⁸ Kēn netāmīm itām kāmōtān nīpahrienān e Kristo itām kīnōtīmīs rākīs, ilat mīn kāmōtākīāh. ¹⁹ ! Okāmā koatālāhāu-pān āskāsīk rāhatat nātālīgān e Kristo o nāmegāhān ām rāhatat e nātueintān, kēsī, tēwīr māmā netāmīm okōtōtō tērat otāmat māprākīs-in netāmīm rafīn māto-inu, kām-naka kitat kāmōtāmkkākīā!

²⁰ ! Māto kēp! Nīpahrienān māmā Kristo tāmāmegāh mīn pahrien e nīmīsān. In tāmāupān e netām rafīn itām kāmōtīmīs kēn māmāmegāh mīn

e nimisən, kən okol təsimis minən.* 21 Otətəlig-in. Nimisən tinuwa e nətueintən e etəmim kit, kən e suatip kitiah əm, nəmegəh minən e nimisən təmuwa e etəmim kit. 22 Tol nəhlan, netəmim rafin okotimis məto-inu kəmotisi-pən e Atam, kən tahmen-ahmen əm, netəmim rafin itəm kəmotuwa kitiah ilat Kristo okotəmegəh min. 23 Məto ilat min u, okotəmegəh min e nian ətuatip rəhalat. Kristo in təmaupən məmegəh min, kən nian in otuwa min, rəhan min okotəmegəh min. 24 Kən namnun nian otuwa. In otərəkin nərəməərən rafin, ne nepətən rafin, ne nəsanənən rafin. Uarisig lan, in otəhlman-pən nərəməərən rəhan e nelmi Uhgın Tata. 25 Tol nəhlan məto-inu, in təike matərəməərə mətoarus məmki-pa rəhan tikimir min meguətain ilat e nelkin. 26 Namnu rəhan tikimir itəm otərəkin, in nimisən. Kən nimisən otikə min, 27 məto-inu “tinəmki-pa natimnat rafin meguətain e nelkin.” Otətəlig-in-tu, nian tatən məmə natimnat rafin agin-əh tinateguətain e nelkin, nəkotəplan məmə sənəmə Tata Uhgın min əh-ikin e nelkin. In Uhgın itəm təmələhəu-pən natimnat rafin agin-əh ləhau e nelki Kristo. 28 Nian Uhgın tinol natimnat min əh, kən Nətin atip otuwa ləhau e nərəməərən rəha Uhgın itəm təmələhəu-pən natimnat rafin e nelkin, məmə Uhgın əm otərəməərə e natimnat rafin.

29 Otətəlig-in-tu. ?Tahro e netəmim itəm katol baptais elat o netəm kinotimis rəkis? ?Okəmə

---

* **15:20:** Kristo in tahmen e nəniəkisən rəha Uhgın məmə netəmim rafin okotəmegəh min e nimisən. **15:21:** Rom 5:12 **15:23:** 1 Tes 4:16; Nol Əpən 20:5 **15:25:** Mat 22:44 **15:26:** Nol Əpən 20:14 **15:27:** Sam 8:6

netəm kəmotimis kəsotəmegəh minən nian kit, kən tahro katol baptais e netənim olat?† 30 ? Kən tahmen əm etimat, tahro ioatıləs pikən nian əskasik min e nəmegəhən rəhatimat nian rafin? 31 !Iatos noanawıl, piak min ne winik min, məmə netənim kotalkut məmə okotohamnu io e nian tepət! Nəkotitun məmə inu nıpahrienən tahmenahmen məmə iatausit o nahatətəən rəhatəmat e Kristo Iesu İərəməərə rəhatat. 32 ?Okəmə eməluagin e nat megəh min itəm koaton itəm əpəh Efesas‡ o nətəligən rəha netənim əm, emol win e naka? Okəmə netəm kəmotimis kəsotəmegəh minən, pəs kotol əm tahmen e nəghatən u itəm tatən məmə, “Pəs kotagwən motənim, məto-inu olawig kotimis.”

33 Sotolən netənim koteiuə-in itəmat. Inu nıpahrienən itəm suah kit təmən, “Nian netəm rəhalat nolən təwir koatan ilat netəm kotərat, netəm kotərat koatərkən nolən wir rəhalat.”

34 Otitəlig-pa min motos ətuatıp nenatigən rəhatəmat itəm tətuatıp məmə nəkotol mihin, kən motəhlman təfagə rat min, məto-inu itəmat neen kotərru əh Uhgin, kən inu nat kit rəha naulisən.

Nıpəti etəm tənimis tatəmegəh min

35 Məto okəmə netənim neen kotətapəh məmə, “?Etəm tənimis okotəmegəh ahro nulan? ?Okotos nıpəti naka motuwa?” 36 !Nəghatən əh talməl!

---

† 15:29: Pol təsən ətuatıpən məmə in tolkeike məmə netənim okotol baptais elat o netənim itəm kınotimis rəkis, məto təmən əm məmə netənim neen kəmoatol nəhlan. Kən kitat roiı, tiəkis o nitunən nıpəti nəghatən u. 15:30: Rom 8:36 ‡ 15:32: Pol tatəghat o tikimır min rəhan əpəh Efesas, məto sənəmə nat megəh min pahrien. 15:32: Aes 22:13

Nikuti nat itəm nəməfe, otəkəike mīmīs pitən, uarisig u təpanəmegəh. ³⁷ Nian nakəfe nikuti nat, nəsəfeən nəukətīn itəm otuwa, məto nikuti nat əm, kəm-naka in nikuti wit o nat pīsīn kit. ³⁸ Məto Uhgīn tol tatəwiə e nəukətīn itəm in tolkeike mihin, kən e nikutin nat rafin, in əm tatos-īpa nīpətīlat. ³⁹ Nīpətīlat rafin kəsotahmen-ahmenən. Nīpəti etəmīm tol pīsīn e rəha nat megəh mīn, ne mənīg mīn, ne nəm itəhəi. ⁴⁰ Əpəh e neai, natīmnat əh-ikīn, kən e nətueintən natīmnat mīn əh-ikīn tol pīsīn. Nian kotəplan nat əpəh ilīs e neai məmə in təwīr, rəhan nəwīrən in tol pīsīn e nəwīrən rəha nat əpəh ləhau e nətueintən. ⁴¹ Kən nəhag-əhagən rəha mītgar tol pīsīn e nəmīhlən rəha məwīg ne nasiəən rəha məhau mīn. Kən nasiəən rəha məhau mīn neen, kotol pīsīn e rəha neen mīn.

⁴² Kən tahmen-ahmen əm e nīpəti netəm kəmotīmīs itəm koatəmegəh mīn. Nīpətīn itəm kəmitənīm otəmnəmit, məto nian otəmegəh mīn, otəsəmnəmit mīnən. ⁴³ Nian katitənīm, in nat kit itəm netəmīm kəsotolkeikeən, məto nian otəmegəh mīn, in nat kit itəm netəmīm okotəplan rəhan nəwīrən. Nian katitənīm, nəsanənən rəhan tikə, məto nian otəmegəh mīn, təsanən. ⁴⁴ Nian katitənīm nīpətītāt, in nat rəha nətueintən, məto nian otəmegəh mīn, in nat rəha nego e neai. Okəmə nīpətīn əh-ikīn rəha nətueintən, rəha nego e neai mīn əh-ikīn. ⁴⁵ Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Etəm tətəupən agīn-əh, Atam, təmuwa mos namegən.” Kən namnu Atam, inu Kristo, təmuwa narmīn u tatos-īpa nəmegəhən. ⁴⁶ Nat rəha narmīn

təməsaupənən muwa, məto nat rəha nətueintən, uarisig lan nat rəha narmin təpanuwa. ⁴⁷ Etəm təmaupən agin, kəmol e nimoulul rəha niməptən, məto etəm tatuarisig u Kristo, təmisi-pən e nego e neai. ⁴⁸ Netəmim rafin rəha nətueintən, nīpətīlat kotahmen e nīpəti Atam, məto netəmim itəm okotuwīn e nego e neai, nīpətīlat okotahmen e nīpəti Kristo, etəm u təmisi-pən ikin. ⁴⁹ Roiu kitat kotahmen e Atam u rəha nətueintən, kən tol nəhlan, o nian kit okotahmen e Kristo u rəha nego e neai.

⁵⁰ İatən-iarəp kəm itəmat, piak min ne winik min məmə, nīpətin ne nita etəmim otəsuwīnən e nərəmərən rəha Uhgīn, kən tahmen-ahmen əm, nat itəm otəmnəmit otəsosən nat itəm tətətig lilin. ⁵¹ Otətəlig-in-tu, kən oekən nat anion məmə, sənəmə kitat rafin okotimis, məto Uhgīn otol nīpətītat rafin tuwiwi, ⁵² in otol uəhai əm tahmen e nīpətən, nian namnu təwi rəha Uhgīn otasək, məto-inu təwi otasək, kən netəm kəmotimis okotəmegəh min məsotimis minən, kən Uhgīn otol nīpətītat tuwiwi. ⁵³ Tol nəhlan məto-inu, nat itəm otəmnəmit otəkəike muwīn e nat itəm otəsəmnəmitən, kən nat itəm otimis otəkəike muwīn e nat itəm otəsīmīsən mətatig lilin. ⁵⁴ Nian nat itəm tətəmnəmit təmuwīn e nat itəm təsəmnəmitən, ne nat itəm otimis təmuwīn e nat itəm otəsīmīsən mətatig lilin, kən nəghatən itəm kəməte otuwa nīpahrienən, tatən məmə,
 “Nəluaginən tīnol namnun. Uhgīn təmol win agin.
 Nīmīsən tīnikə.”

55 “! Ei, Nĭmisən! ? Onakahrol nulan mol win etimat?

!Ei, Nĭmisən! ?Onakahrol nulan mus itimat?”

56 Təfagə rat in tahmen e nat kit tatus itəm kən matuwa in nĭmisən, kən Lou tatol təfagə rat nəsanənən rəhan tepət. 57 !Məto pəs kotənwiwi Uhgĭn! Tatol məmə kitat koatol win e rəhatat İərəməərə İesu Kristo.

58 Tol nəhlan, piak mĭn ne winĭk mĭn, otətul əskasĭk. Sotegəhan-inən nat kit təloal etəmat. Nian rafin, otol wək rəha İərəməərə e nĭkitəmat rafin, məto-inu nəkotitun məmə wək rəha İərəməərə itəm nəkoatol, sənəmə nat əpnarĭn əm.

16

Məni o nasituən e iəfak mĭn əpəh Jerusalem

1 Roiu iakən məni o nasituən e iəfak mĭn əpəh Jerusalem. Otol tahmen əm məmə emən mĭhin kəm nĭməfak mĭn əpəh profens əh Kalesia. 2 E Sante mĭn rafin, itəmat rafin kitiəh kitiəh otəkəike mələhəu kalĭn məni neen. Etəmim itəm in tatos məni asol, otələhəu kalĭn tepət, kən etəmim itəm tatos məni əkəku, otələhəu kalĭn noan məsĭn. Tol nəhlan, nian ekĭmnə, okol nəkəsotalkut mĭnən o nolən məni ilat rafin nian kitiəh əm. 3 Kən otətgi-arəp itəmat neen məmə okotəmĭk məni motuwĭn, kən nian ekĭmnə, ekəte naoa mən-iarəp ilat kəm netəm Jerusalem, kən mahl-ipən ilat kotəmĭk məni motuwĭn əpəh ikĭn. 4 Okəmə ekəplan məmə təwĭr məmə io mĭn ekuwĭn, kən ilat okotətəu-pa io.

Naliwəkən mĭn rəha netəm-iasol mĭn neen

⁵ Uarisig epanimnə muag itəmat, ekuwin-pən Masetonia, mətə-inu ekaupən muwin muag niməfak min əpəh ikin. ⁶ Kəm-naka ekatig məsin kitat min itəmat, mə kəmə tahro, koatatig əm mətəarus nətəpən tol namnun. Tol nəhlan, nəkotitun nasituən lak e rəhak naliwəkən itəm iatuwin-pən min ikin. ⁷ Esolkeikeən məmə ekimnə məplan itəmat u miet min, mətə iakolkeike məmə ekimnə kotatig məsin okəmə İərəmərə tegəhan-in io. ⁸ Mətə etatig əm Efesas mətəarus nian rəha Pentekos, lafet rəha Nagwənən Wi, ⁹ mətə-inu Uhgın təmerəh e suatip asol ron io məmə ekol wək təwir itəm otoe-in noan tepət, nat əpnarın netəmim tepət kotalkut məmə okotahtosis-in io o nolən wək.

¹⁰ Okəmə Timoti timnə məplan itəmat, otol təwir kəm in motos-ipən nisaiian kəm in, mətə-inu in tatol wək rəha İərəmərə tahmen əm lak. ¹¹ Sotolən məmə itəmat kit tatehm əhau in. Otahl-ipa tuwa kən motasitu lan e rəhan naliwəkən məmə otitəlig-pa ron io. İatəsağın piatat min ilat Timoti məmə okotuwa motehm io.

¹² Kən e piatat Apolos, emətapəh əskasik məmə in otəkəike mətəu-pən piatat min mimnə məplan itəmat. In təsolkeikeən pik məmə otimnə əh-roiu, mətə in otimnə e nian itəm tətəuatip ron.

¹³ Otegəs. Otətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat. Məsotəğinən. Motol nətəligən rəhatəmat təskasik. ¹⁴ Natimnat rafın ağın itəm itəmat nəkoatol, otol e nolkeikeən.

¹⁵ Itəmat nəkotitun məmə Stefanas ne rəhan mın, ilat kəmotəupən motən nıpahrienən e İesu əpəh Akaea, kən ilat kotalkut əskasik o nasituən e iəfak mın. İatən əskasik kəm itəmat piak mın məmə, ¹⁶ otisiai-in ilat motol nəwialat, ne netəmim rafin itəm koatol pik wək o niməfak. ¹⁷ Nıkkik təmagien nian Stefanas, ne Fətatas, ne Akækas kəməhaliet-arəpa, məto-inu nat əpnəpın itəmat nakotikə, məto nian eməplan iləhal, təhmen əm məmə eməplan itəmat. ¹⁸ İləhal kəməhaləs-ipər pik rəhak nətəligən təhmen əm məmə kəməhalol etəmat. Netəm kotol nəhlan, okəike kisiai-in ilat.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹⁹ Niməfak mın e profens əpəh Esia koatən təwır kəm itəmat. Akwila ne Prisila kioalkeike pik məmə okuən təwır kəm itəmat e nərgi İərəməərə ilat iəfak mın itəm kəmotuəfimın e nimə rəhalau. ²⁰ Piatat mın rafin ikin-u koatən təwır kəm itəmat. Otən təwır kəm itəmat mın təhmen məmə itəmat kitih əm e Kristo.

²¹ İo Pol, iatos pen matəte əm e nelmək nəghatən u rəha nənən təwır kəm itəmat.

²² Okəmə suah kit təsolkeikeən İərəməərə, pəs nalpınən rəha Uhgın tatuwın ron.

!İərəməərə rəhatımat, wa-ta!

²³ Pəs İərəməərə İesu tawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat.

²⁴ Ekahl-ipinə rəhak nolkeikeən kəm itəmat rafin e Kristo İesu. Əwəh.

North Tanna New Testament
The New Testament in the North Tanna Language of
Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna
de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b